

การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน
กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

โดย
นางสาวพัชรัตน์ รามันนันทน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน
กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

COMMUNITY WELFARE MANAGEMENT WITH COMMUNITY ENTERPRISES :
A CASE STUDY OF THE BAAN MAI FUND COMMUNITY SHOP GROUP,
BAN MAI SAMANACHAN COMMUNITY 5, BAN MAI SUB-DISTRICT,
PAK KRED DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts (Public and Private Management)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2021
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน
	กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่
	อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
โดย	พัชรีนันทน์ รามนันทน์
สาขาวิชา	การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญา มหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ปริญญญา หรุ่นโพธิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ วิไลนุช)

61601310 : การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

คำสำคัญ : การเสริมสร้างศักยภาพ, การจัดการสวัสดิการชุมชน, วิสาหกิจชุมชน

นางสาว พัทธนันท์ รามนันท์: การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา โดยศึกษาจากเอกสารหลักฐาน การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ 1) ประธานและสมาชิกผู้เป็นแกนนำ 2) ลูกค้า 3) ประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์แบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ (1) ด้านการเงิน การดำเนินงานและการตัดสินใจในลักษณะที่ทำให้การเติบโตมีความมั่นคง ไม่พึ่งเงินกู้จากแหล่งภายนอก และสมาชิกไม่มีหนี้สิน (2) ด้านการผลิต สามารถลดต้นทุนในการผลิตได้โดยมีการวางแผนการผลิต วางแผนการทำงานของกลุ่ม มีการปรึกษาหารือร่วมกันของคณะกรรมการ โดยพิจารณาจากความต้องการของลูกค้า (3) ด้านการตลาด มีการวางแผนการตลาด สืบหาความต้องการของลูกค้า โดยพิจารณาจากค่านิยมในการบริโภค วัฒนธรรม ประเพณี เทศกาลที่จัดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาเป็นสำคัญ (4) ด้านบุคคล มีผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ เสียสละ มุ่งมั่นในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (5) ด้านการบริหารกลุ่ม การบริหารงานผู้บริหารให้ความสำคัญกับผลประโยชน์องค์การมาเป็นอันดับแรก เพื่อพัฒนากลุ่มให้เข้มแข็งและยั่งยืน 2) ปัญหาและอุปสรรค (1) ด้านการผลิตไม่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการผลิต สินค้าไม่น่าสนใจ บรรจุภัณฑ์ไม่ทันสมัยและไม่มีเอกลักษณ์ (2) ด้านการจัดสถานที่จัดจำหน่ายสินค้า ภูมิทัศน์ทัศนียภาพ สิ่งปลูกสร้างไม่สวยงาม ไม่โดดเด่น ไม่มีเอกลักษณ์ หรือไม่สะดุดตาน่าสังเกต 3) แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพด้านการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การพัฒนาสร้างผลิตภัณฑ์สร้างมาตรฐาน พัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย พัฒนาโปรแกรมที่สามารถเชื่อมโยงการผลิตและการจัดจำหน่ายได้ทั้งระบบ สร้างร้านค้าออนไลน์

61601310 : Major (Public and Private Management)

Keyword : capacity building, community welfare management, community enterprise

MISS PATCHANANDANA RAMANANDANA : COMMUNITY WELFARE MANAGEMENT WITH COMMUNITY ENTERPRISES : A CASE STUDY OF THE BAAN MAI FUND COMMUNITY SHOP GROUP, BAN MAI SAMANACHAN COMMUNITY 5, BAN MAI SUB-DISTRICT, PAK KRED DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR PITAK SIRWONG, Ph.D.

This thesis was purposed 1) Study the situation of Community welfare management with community enterprises : Case study of community shop of Ban Mai Fund, Ban Mai Community 5, Ban Mai Subdistrict, Pak Kret District Nonthaburi Province 5, Ban Mai Subdistrict, Pak Kret District Nonthaburi Province 2) Study the guidelines for enhancing the capacity of community welfare management with community enterprises : Case Study of Baan Mai Fund Community Shops Ban Mai Reconciliation Community 5, Ban Mai Subdistrict, Pak Kret District Nonthaburi Province. This is qualitative research of case study by studying from documentary evidence non-participant observation in-depth interview, Key informants are 1) President and Leadership Members 2) customer 3) people in the area total of 20 participants were analyzed by inductive analysis

The result found that 1) Management of the Baan Mai Fund Community Store Group Ban Mai Reconciliation Community 5, Ban Mai Subdistrict, Pak Kret District Nonthaburi Province, are (1) Financial, operational and decision-making in a manner that stabilizes growth Do not rely on external loans and members have no debt (2) production costs can be reduced by planning production. plan the work of the group There was a joint consultation of the committee. by considering the needs of customers (3) There is a marketing plan. Explore customer needs Considering the values of consumption, culture, traditions, and festivals held in each period are important (4) individual side, there are leaders who are knowledgeable, capable, selfless, dedicated to development. and problem solving effectively (5) Management of executives prioritizes organizational interests. to develop the group to be strong and sustainable 2) problems and obstacles (1) On the production side, there is no technology to help in the production process. unattractive product The packaging is not trendy and unique (2) In terms of the arrangement of distribution locations, landscape, scenery, and buildings are not beautiful, not outstanding, not unique. or not eye-catching 3) Guidelines for enhancing the capacity of community welfare management through community enterprises, such as product development, standardization, and modern packaging development. Develop a program that can link production and distribution throughout the system. create an online store.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี จากความมุ่งมั่นและความตั้งใจของผู้วิจัย โดยได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษาช่วยเหลือ ให้คำแนะนำรวมถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยอย่างยิ่ง รวมทั้งอาจารย์ ดร.ปริญญา หรฺนโพธิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ วิไลนุช ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมแก่ผู้วิจัยในการแก้ไข ปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้ให้ความรู้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำและประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย จนกระทั่งผู้วิจัยสามารถนำเอาความรู้มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยจนเสร็จลุล่วงไปด้วยดี

สำหรับประธาน รองประธาน และสมาชิก กลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่ สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ทุกท่าน ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งอำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

คุณความดีและประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้เลี้ยงดู อบรม สั่งสอน ให้ความเมตตาช่วยเหลือมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของงานวิจัยในครั้งนี้

นางสาว พิชันนัทน์ รามันนัทน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. คำถามวิจัย.....	3
3. วัตถุประสงค์.....	4
4. ขอบเขตการวิจัย.....	4
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
6. นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
1. แนวคิดการเสริมสร้างศักยภาพ.....	6
2. แนวคิดสวัสดิการชุมชน	9
3. แนวคิดวิสาหกิจชุมชน.....	15
4. กลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอลำปาง เกร็ด จังหวัดนนทบุรี	20
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	26

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	26
2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27
3. เครื่องมือ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	28
4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล.....	30
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
6. ระยะเวลาในการทำการศึกษา.....	31
7. การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล.....	33
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
ส่วนที่ 1 ศึกษาสภาพการณ์การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้า ชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางบาล จังหวัด นนทบุรี.....	34
ส่วนที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้า ชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางบาล จังหวัด นนทบุรี.....	47
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	51
1. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	51
2. ข้อเสนอแนะ.....	58
รายการอ้างอิง.....	59
ภาคผนวก.....	64
ภาคผนวก ก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีบทบาท หน้าที่ในการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี	65
ภาคผนวก ข แนวคำถามในการวิจัยเพื่อใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก.....	67
ภาคผนวก ค ภาพประกอบ.....	72
ประวัติผู้เขียน.....	79

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แผนการดำเนินงานวิจัย.....	31
ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ.....	35
ตารางที่ 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีบทบาท หน้าที่ในการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.....	66

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 2 ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.....	73
ภาพที่ 3 ชาวบ้านชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ร่วมกันทำบุญเทศกาลขึ้นปีใหม่.....	73
ภาพที่ 4 ชาวบ้านนำอาหารมาใส่บาตร เทศกาลขึ้นปีใหม่.....	73
ภาพที่ 5 นักเรียนรับทุนการศึกษาจากท่านพระครูโสภณประชาภิจ เจ้าอาวาสวัดสลักเหนือ.....	73
ภาพที่ 6 โรงเรียนกองทัพกูปถัมภ์ ช่างกล ชส.ทบ. ได้มาช่วยขนกระสอบทรายทำเขื่อนเพื่อป้องกันน้ำท่วมจากเหตุการณ์รั่วโรงเรียนวัดสลักเหนือทรุดตัว ทำให้น้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาไหลเข้าท่วมวัดและโรงเรียนได้รับผลกระทบ และกั้นไม่ให้ น้ำไหลเข้าสู่ชุมชนวัดสลักเหนือ.....	74
ภาพที่ 7 กิจกรรมวันเด็กภายในชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 โดยได้รับความร่วมมือจากคณะครูโรงเรียนวัดสลักเหนือ สมาชิกในชุมชน หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และกลุ่มร้านค้ากองทุนบ้านใหม่สมานฉันท 5.....	74
ภาพที่ 8 สมาชิกกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน.....	74
ภาพที่ 9 สมาชิกกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน.....	74
ภาพที่ 10 ประเพณีสงกรานต์ สมาชิกชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท5 ร่วมสรงน้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในชุมชน.....	75
ภาพที่ 11 ประเพณีสงกรานต์ สมาชิกชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท5 ร่วมสรงน้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในชุมชน.....	75
ภาพที่ 12 สมาชิกของกลุ่มร้านค้าชุมชน กำลังผลิตกระเป๋าผ้าเพื่อจำหน่าย.....	75
ภาพที่ 13 สมาชิกของกลุ่มร้านค้าชุมชน กำลังผลิตกระเป๋าผ้าเพื่อจำหน่าย.....	75
ภาพที่ 14 คุณนิตดาวัลย์ คงสมบูรณ์ ประธานกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ นำผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าไปจำหน่าย ตลาดวัฒนธรรม เทศบาลนครปากเกร็ด เปิดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มร้านค้าชุมชนของอำเภอปากเกร็ด เปิดเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์.....	76

ภาพที่ 15 คุณนิตดาวัลย์ คงสมบูรณ์ ประธานกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ นำผลิตภัณฑ์ กระเป๋าผ้าไปจำหน่าย ตลาดวัฒนธรรม เทศบาลนครปากเกร็ด เปิดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มร้านค้า ชุมชนของอำเภอปากเกร็ด เปิดเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์.....	76
ภาพที่ 16 ลูกค้าร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่เรียนทำกระเป๋าผ้า	76
ภาพที่ 17 ลูกค้าร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่เรียนทำกระเป๋าผ้า	76
ภาพที่ 18 สมาชิกร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 เลี้ยงอาหารเด็กๆ และคุณครู ผู้ปกครอง งานวัดเด็กของโรงเรียนวัดสลักเหนือ	77
ภาพที่ 19 กลุ่มร้านค้าชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 นำผลิตภัณฑ์ของร้านไปวางจำหน่ายที่ศูนย์การ เรียนรู้ กฟผ.....	77
ภาพที่ 20 ประธานกลุ่มร้านค้ากองทุนบ้านใหม่ และตัวแทนเจ้าหน้าที่ รพ.สต.บ้านใหม่.....	77
ภาพที่ 21 คุณนิตดาวัลย์ ประธานกลุ่มร้านค้าชุมชน เป็นตัวแทนร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ สมานฉันท์ 5 มอบหน้ากากอนามัยผลิตภัณฑ์จากกลุ่มฯให้กับ รพ.สต.บ้านใหม่ ทำไปใช้ในช่วงระบาด ของโรคโควิด-19.....	77
ภาพที่ 22 กลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ออกร้านจำหน่ายงาน วิถีนนท์ ชุมชน พอเพียง สู่ความยั่งยืน ณ ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี.....	78
ภาพที่ 23 กลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ออกร้านจำหน่ายงาน วิถีนนท์ ชุมชน พอเพียง สู่ความยั่งยืน ณ ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี.....	78
ภาพที่ 24 ผลิตภัณฑ์ตามแบบที่ลูกค้าสั่ง	78
ภาพที่ 25 ผลิตภัณฑ์ตามแบบที่ลูกค้าสั่ง	78

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รากฐานเดิมของสังคมไทยมีวัฒนธรรมอยู่ร่วมกันแบบช่วยเหลือเกื้อกูล มีชุมชนเป็นศูนย์กลาง มีศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นที่พึ่งพาในการแก้ปัญหา เป็นระบบสวัสดิการชุมชนแบบธรรมชาติ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกันระหว่างคนกับคน และคนกับธรรมชาติ เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปบทบาทของชุมชนในการดูแลกันและกันก็ลดลง แต่หลังจากสังคมไทยประสบภาวะวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนส่วนหนึ่งได้ร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อร่วมกันฟื้นฟูระบบดั้งเดิม คือทุนทางสังคมเดิมเข้ามาช่วยในลักษณะของการจัดสวัสดิการจากฐานทุนในด้านต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น การจัดสวัสดิการจากฐานกลุ่มออมทรัพย์ องค์กรการเงินต่างๆ วิชากิจชุมชน ความเชื่อทางศาสนา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์, 2563)

การพัฒนารูปแบบสวัสดิการชุมชนเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลที่มุ่งให้เป็นฐานรากของการสร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชน บนพื้นฐาน “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” ได้เริ่มต้นอย่างเป็นระบบในปี 2547 เกิดจากการรวมตัวกันของเครือข่ายสวัสดิการชุมชน เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน รวมถึงจัดทำยุทธศาสตร์การสนับสนุนระบบสวัสดิการชุมชน เพื่อการขยายผลและพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนให้เติบโตอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนจากรัฐสมัย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ภายใต้นโยบายของศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ (ศตจ.) ผ่านสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นำไปสู่การส่งเสริมจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลขึ้น ช่วยเริ่มต้นของการขับเคลื่อนงานได้สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ครูกองทุนสวัสดิการชุมชนจำนวน 14 พื้นที่ ต่อมาในปี 2548 จึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาและสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนจากรัฐบาลในช่วงที่นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม เป็นรองนายกรัฐมนตรีด้านสังคม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์ เกิดการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 191 ตำบล เพื่อเป็นพื้นที่ขยายผล (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2562)

กระทั่งสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้มีนโยบายสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนในรูปแบบการสมทบเท่ากันโดยชุมชนได้รับการสมทบไม่เกิน 365 บาท/คน/ปี เริ่มต้นในปี 2553 โดยได้จัดสรรงบประมาณรวม 727.3 ล้านบาท เพื่อสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพในสัดส่วนตามการออมของสมาชิก ไม่เกิน 365 บาท/ราย/ปี ทั้งที่เป็นการสมทบงบประมาณจาก

สามฝ่าย (1 : 1 : 1) คือ 1) สมทบจากเงินออมของสมาชิกในชุมชนนั้น ในแบบการออมทรัพย์เดิม หรือสัจจะออมวันละหนึ่งบาท 2) การสมทบจากรัฐบาลกลางผ่านสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และ 3) การสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการสมทบที่ต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2554 จนถึง 2556 จากนั้นรัฐบาลได้หยุดการสมทบเข้ากองทุน อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งแล้วยังคงเป็นไปอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยขบวนองค์กรสวัสดิการชุมชนในแต่ละภาคมีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนสร้างความเข้าใจให้เกิดการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ใหม่ และพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีการจัดตั้งมาแล้วให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ รวมถึงสร้างการมีส่วนร่วมและบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาคประชาชน ภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับเป็นรูปแบบความร่วมมือระหว่างภาคประชาชนกับภาครัฐ หรือ “**ประชารัฐ**” อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อใช้กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นเครื่องมือของการสร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชนท้องถิ่นบนพื้นฐานการให้อย่างมีคุณค่าและการรับอย่างมีศักดิ์ศรี (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2562)

ต่อมาภายใต้การขับเคลื่อนวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศไทยปี 2015-2020 เพื่อมุ่งสู่ความ “**มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน**” ได้มีการประกาศคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี โดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ข้อ 3 เรื่องการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการสร้างโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐ ข้อ 3.3 การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออมและระบบสวัสดิการชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนมากขึ้น ตลอดจนคำแถลงนโยบายของพลตำรวจเอก อดุลย์ แสงสิงแก้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ข้อ 4.3.1 ด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและเครือข่าย ข้อ 4.3.8.1 สนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชน โดยจัดสวัสดิการชุมชนที่ครอบคลุมวิถีชีวิตตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ให้กับคนทุกกลุ่มในชุมชนในการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผ่านกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลที่จัดตั้งขึ้นมาแล้ว โดยเน้นขยายฐานสมาชิกให้กว้างขวางขึ้นและพัฒนาการบริหารจัดการ รวมทั้งส่งเสริมการจัดตั้งในท้องถิ่นที่ยังไม่มีกองทุนสวัสดิการชุมชน วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศไทย นโยบายของรัฐบาล รวมถึงนโยบายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดังกล่าว ได้มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา ระบบสวัสดิการชุมชนอย่างกว้างขวาง เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2562)

จังหวัดนนทบุรีเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากกรุงเทพฯ ตามนโยบายกระจายการพัฒนาไปยังเขตจังหวัดปริมณฑล ทำให้มีการจัดสรรพื้นที่ก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภค โรงงานอุตสาหกรรม และธุรกิจเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้พื้นที่เพื่อ

การเกษตรของจังหวัดลดลง เหลือร้อยละ 39 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ดังจะเห็นได้จากการประกอบอาชีพของประชาชน ส่วนใหญ่ค้าขายและการรับจ้างในภาคอุตสาหกรรม (อุตสาหกรรมอาหาร สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม แปรรูปไม้และอุตสาหกรรมในครัวเรือน) ตลอดจนธุรกิจบริการต่างๆ (โรงแรม ภัตตาคาร ห้างสรรพสินค้า สถานบันเทิง การขนส่ง หมู่บ้านจัดสรร สถานบริการสุขภาพ) จึงเป็นแหล่งรายได้ของประชาชนที่อพยพมาจากทุกภาคของประเทศ และแรงงานต่างชาติดที่อพยพเข้ามาทำงาน และยังมีเกษตรกรอีกจำนวนมากที่ไม่มีงานทำ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์, 2563)) ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่ประสบปัญหาดังกล่าว สมาชิกในชุมชนจึงรวมกลุ่มกันจัดตั้งโครงการร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 โดยเริ่มมาจากโครงการพระราชดำริที่กองทุนหมู่บ้านได้นำเงินที่รัฐให้ไปร่วมลงทุน และนำเงินส่วนตัวของสมาชิกอีกจำนวนหนึ่งมาลงทุนทำโครงการร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 โดยมีแนวคิดที่ต้องการจะสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนจึงเกิดแนวคิดผลิตกระเป๋าผ้าเพื่อจำหน่าย โดยวัสดุที่หาได้จากในชุมชนคือ ผ้า ที่สามารถซื้อได้จากโรงงานที่ตั้งอยู่ในชุมชน อีกประการเพื่อลดปัญหาโลกร้อนทางกลุ่มร้านค้าชุมชนยังนำเงินจากการจำหน่ายกระเป๋าผ้าบางส่วนมาใช้ในการจัดการสวัสดิการชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนตั้งแต่การเกิดจนถึงการเสียชีวิต อีกทั้งเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ผู้สูงอายุได้มีงานทำ เกิดความสามัคคีภายในชุมชน (นิดาวัลย์ คงสมบูรณ์, 2563)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะพบว่าการศึกษเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนแม้จะพบประโยชน์ในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับชุมชนในการปรับนำไปใช้ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นอันเกิดจากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนก็ยังมีอยู่ อาทิเช่น ด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด ด้านการเงิน บัญชี ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ และอื่นๆ อีกมากมาย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความชัดเจนและนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในชุมชน ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2. คำถามวิจัย

1. สภาวะการณ์การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นอย่างไร

2. แนวทางการเสริมสร้างการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา กลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรีเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา กลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี

2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ขอบเขตเชิงเนื้อหา

ศึกษาสภาพการณ์ของการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา กลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอก (สังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมือง ที่ตั้ง) และ สภาพแวดล้อมภายใน (โครงสร้างกลุ่ม กลยุทธ์การดำเนินงานของกลุ่ม ระบบการบริหารจัดการ สมาชิกกลุ่ม ทักษะความสามารถของสมาชิก ค่านิยมรวมของสมาชิกกลุ่ม ลักษณะการทำงานของกลุ่ม ผู้นำ วัตถุประสงค์ของกลุ่ม งบประมาณหรือเงินทุน) เพื่อให้ทราบถึงจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและ อุปสรรค ดำเนินการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสังเกต (Observation) สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางในการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.2 ขอบเขตเชิงประชากร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี ทั้งหมด 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ประธานและสมาชิกผู้เป็นแกนนำ จำนวน 10 คน 2) ลูกค้า จำนวน 5 คน 3) ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 5 คน

4.3 ขอบเขตเชิงพื้นที่

กลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี

4.4 ของเขตเชิงระยะเวลา

การกำหนดช่วงระยะเวลาในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แบ่งระยะเวลาการศึกษาออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงเดือนที่ 1-3 เป็นการศึกษาเอกสาร ข้อมูลความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ช่วงเดือนที่ 4-6 เป็นช่วงที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบสังเกต ดำเนินการศึกษา ช่วงเดือนที่ 7-12 การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การนำเสนอผลงานวิจัย และทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงสภาพการณ์ของการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา กลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค แนวทางในการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการสวัสดิการชุมชน หมายถึง การจัดการสวัสดิการชุมชน กองทุนที่ประชาชนในชุมชนได้รวมตัวกันตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิต การช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชน ตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิตเป็นการจัดสวัสดิการของชาวบ้านโดยชาวบ้านและเพื่อชาวบ้านเอง ซึ่งหมายรวมถึงทุกอย่างที่ทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยใช้ฐานทุนเดิม ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูลมีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย นำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบกิจการขนาดเล็กที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันรวมตัวกัน เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน ครอบครัว อาศัยความร่วมมือของคนในชุมชน โดยการนำวัตถุดิบในชุมชนมาสร้างเป็นสินค้าของชุมชน ไม่เป็นแต่การสร้างรายได้แต่ยังรวมถึงความสามัคคีของคนในชุมชนให้เข้มแข็งอีกด้วย

ศักยภาพ หมายถึง ความพร้อมหรือแนวโน้มที่จะแสดงความสามารถที่มีอยู่ให้ปรากฏเมื่อมีโอกาสดำเนินการกระทำ ปฏิบัติ หรือแก้ไขปัญหาซึ่งจะต้องอาศัยความชำนาญ จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งศักยภาพนี้สามารถเรียนรู้หรือสร้างขึ้นมาได้

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมนำเสนอหัวข้อที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจ ซึ่งครอบคลุมแนวคิดและหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดการเสริมสร้างศักยภาพ
2. แนวคิดสวัสดิการชุมชน
3. แนวคิดวิสาหกิจชุมชน
4. กลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการเสริมสร้างศักยภาพ

1.1 ความหมายของศักยภาพ

พิสมัย วงศ์จำปา และศิวักร ปญญาวิโร (2561) ได้ให้ความหมายของคำว่าศักยภาพไว้ว่า ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการกระทำ ปฏิบัติ หรือแก้ไขปัญหาซึ่งจะต้องอาศัย ความชำนาญ จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งศักยภาพนี้สามารถเรียนรู้หรือสร้างขึ้นมาได้

มณฑิรา ยืนนาน (2544) ได้ให้ความหมายของคำว่าศักยภาพไว้ว่า ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถสูงสุดในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลหรือองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เป็นอยู่ ศักยภาพจึงเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้ การทำงานสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ

เพชรน้อย ม่วงงาม (2539) ได้ให้ความหมายของคำว่าศักยภาพไว้ว่า ศักยภาพ หมายถึง พลังความสามารถที่แฝงอยู่และสามารถทำให้ปรากฏได้ ความสามารถที่แสดงหรือปรากฏเป็นได้ทั้ง เครื่องชี้หรือสะท้อนศักยภาพในอดีตและเป็นเครื่องบ่งบอกศักยภาพภายในอนาคต การปรากฏของ พลังศักยภาพของสิ่งใดๆ จะเป็นเช่นใดขึ้นอยู่กับปัจจัยอย่างน้อยสองส่วน คือ พลังความสามารถของ สิ่งนั้น และเงื่อนไขบริบทที่เป็นไปได้ทั้งตัวขัดขวางหรือตัวหนุนเสริม การปรากฏออกมาของศักยภาพ นั้นที่สำคัญคือเงื่อนไขเชิงบริบทที่มี

เศียร เศวต (2532, อ้างถึงใน พิสมัย วงศ์จำปา และศิวกร ปญญาวชิโร, 2561) ได้ให้ความหมายของคำว่าศักยภาพไว้ว่า ศักยภาพ หมายถึง การรู้จักตัวเองว่ากำลังทำอะไรอยู่ และสิ่งที่ทำอยู่นั้นถูกต้องหรือไม่ จงคิดดี ทำอะไรอย่างมีสติ และนำสิ่งที่มีอยู่เหล่านี้มาสร้างด้วยตนเองให้นำไปสู่ความสำเร็จ

ราชบัณฑิตยสถาน (2538) ได้ให้ความหมายของคำว่าศักยภาพไว้ว่า คำว่าศักยภาพ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Potential” ตามความหมายของรูปแบบศัพท์ แปลว่า ภาวะแฝง อำนาจ หรือคุณสมบัติที่แฝงอยู่ในสิ่งต่างๆ อาจทำให้พัฒนาหรือทำให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้

จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพข้างต้นตามที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ศักยภาพ หมายถึง ความพร้อมหรือแนวโน้มที่จะแสดงความสามารถที่มีอยู่ให้ปรากฏเมื่อมีโอกาส การกระทำ ปฏิบัติ หรือแก้ไขปัญหาซึ่งจะต้องอาศัยความชำนาญ จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งศักยภาพนี้สามารถเรียนรู้หรือสร้างขึ้นมาได้ ส่วนการพัฒนาศักยภาพ คือ การพัฒนาความสามารถที่ทำให้บุคคลทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 องค์ประกอบของศักยภาพ

ศักยภาพ เป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนผสมผสานกับคุณสมบัติและคุณลักษณะที่ตกตะกอนติดตัว นอกจากความรู้ในเนื้อหาวิชาหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ 3 องค์ประกอบหลักรวมกัน 3 ด้าน ดังนี้

1. ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร
2. ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงาน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ทักษะการจัดการ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ความขยัน อดทน ประหยัด และอดออม
3. ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกันในสังคม มี 3 ด้าน คือ การควบคุมตนเองได้ ความรับผิดชอบและความมีวินัยในตนเอง การช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ มุ่งมั่น และพัฒนา (กองวิจัยทางการศึกษา, 2543)

ศักยภาพ เป็นพลังที่สร้างสมอยู่ในสมองของมนุษย์ เกิดขึ้นโดยการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม สละสลวย พัฒนา เชื่อมโยงเส้นใยประสาทเป็นประสบการณ์แห่งการเรียนรู้ ศักยภาพของมนุษย์จะแสดงออกในลักษณะความสามารถ ซึ่งจะมีมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนการสอน บทบาทของผู้สอนสู่ยุทธศาสตร์การสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การกระตุ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้เต็มตามขีดความสามารถอย่างเป็นไปตามธรรมชาติ การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามขีดความสามารถได้

นั้น มีปัจจัยที่เกื้อหนุนหลายด้านและโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจกับสมองของมนุษย์ซึ่งเป็นขุมพลังแห่งการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ศักยภาพ (competency) มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือส่วนที่มองเห็นได้ชัด พัฒนาได้ไม่ยากนักด้วยการศึกษาค้นคว้ามีองค์ประกอบ 2 ประการ ได้แก่ ความรู้ (knowledge) และทักษะ (skills) หรือเรียกส่วนนี้ว่า Hard Skills สำหรับส่วนที่สองคือส่วนที่ซ่อนเร้นอยู่ในแต่ละบุคคล เป็นสิ่งที่พัฒนาได้ยากเพราะซ่อนเร้นอยู่ในตัวบุคคล มีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ ทักษะคิด ค่านิยม และความเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง (self-concept) บุคลิกลักษณะประจำของแต่ละบุคคล (trait) และแรงจูงใจหรือแรงขับภายใน (Motive) หรือเรียกส่วนนี้ว่า Soft Skills

1.3 ปัจจัยที่สนับสนุนการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ

ศักยภาพชุมชนเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงขีดความสามารถสูงสุดที่ชุมชนจะตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหา และการจัดการชุมชนบนพื้นฐานของทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่ ฉะนั้นแต่ละชุมชนจึงมีศักยภาพที่แตกต่างกัน และความแตกต่างกันเหล่านี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุนหลายประการ ดังนี้ (เดวิด แมทธิวส์, 2539 อ้างถึงใน สุเทพ สารบรรณ, 2558)

1. ขีดความสามารถในการเรียนรู้ในที่นี้หมายถึง ขีดความสามารถของบุคคลหรือกลุ่มองค์กร ชุมชน หรือสมาชิกในสถาบันต่างๆ ในชุมชนที่จะเข้าถึงความรู้และสามารถจัดการความรู้ได้อย่างเป็นระบบ หมวดยุติและประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ตามครรลองของชุมชน โดยทั่วไปขีดความสามารถในการเรียนรู้ยังขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางการศึกษา แหล่งความรู้โดยรอบ ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ถ่ายทอดความรู้รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของบุคคล

2. ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ในที่นี้หมายถึงทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ตามความต้องการได้ เช่น ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ทรัพยากรน้ำและแหล่งน้ำ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยทรัพยากรต่างๆ เหล่านี้เปรียบเสมือนกับเป็นทุนของชุมชนที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

3. สมาชิกในชุมชน ในที่นี้หมายรวมถึงบทบาทของสมาชิกในชุมชน ศักยภาพของความเป็นผู้นำในชุมชน ระบบการได้มาซึ่งผู้นำ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนต่อกระบวนการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ อย่างแข็งขัน การแสดงบทบาทของสมาชิกในชุมชน

4. ระบบการบริหารจัดการชุมชน เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่างๆ เช่น การระดมสมาชิกในชุมชน การระดมทุน การกำหนดกฎเกณฑ์กติกาในการจัดการชุมชน การจัดตั้งกลุ่มตามวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มพลังอำนาจในการต่อรองกับกลุ่มภายนอก

1.4 การเสริมสร้างศักยภาพ

การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อเป็นการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ประสานให้ชุมชนมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการในมิติต่างๆ ที่สูงขึ้นทั้ง ขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมชุมชน การเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำ การให้ความรู้และ จิตสำนึกด้านอนุรักษ์แก่ชุมชน รวมไปถึงการให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์วางแผน ตัดสินใจ ดำเนินงาน และการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของชุมชน อันเป็นการตอบสนองต่อ เป้าหมายที่วางไว้

การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนต้องดำเนินไปอย่างไม่รีบร้อน และสอดคล้องกับค่านิยมและ วัฒนธรรมของชุมชน หรือหากต้องปรับเปลี่ยนวิถีปกติของชุมชน ก็ควรปรับเปลี่ยนแบบค่อยเป็น ค่อยไป สำหรับการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนมีแนวทางปฏิบัติหลายแนวทาง การเลือกใช้แนวทางใด นั้นก็ควรพิจารณาจากความพร้อมของชุมชนเป็นสำคัญ รวมไปถึงพิจารณาจากประเด็นอื่นๆ ดังนี้

1. ความต้องการของชุมชน หมายถึง ชุมชนควรระบุความต้องการที่แท้จริงต่อการสนับสนุน การดำเนินงานของชุมชนในการแก้ไขปัญหา
2. ความวิกฤตของปัญหา หมายถึง ควรพิจารณาจากความรุนแรงของปัญหาที่จะส่งผล กระทบในวงกว้างและเชื่อมโยงไปสู่การดำเนินชีวิตของสมาชิกในชุมชน
3. ความเป็นได้ในทางปฏิบัติหมายถึง ความสามารถในการนำแนวทางการเสริมสร้างไป ปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. แนวคิดสวัสดิการชุมชน

2.1 ความหมายของสวัสดิการชุมชน

พัฒนาชุมชน (2555) ได้ให้ความหมายของคำว่าสวัสดิการชุมชนไว้ว่า สวัสดิการชุมชน คือ การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงแก่คนในชุมชน ซึ่งหมายความรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้คนใน ชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญ เช่น ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์/มิตรไมตรีที่ดีของคนในชุมชน รู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมี ความสุข

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2552) ได้ให้ความหมายของคำว่าสวัสดิการ ชุมชนไว้ว่า สวัสดิการชุมชนเป็นระบบช่วยเหลือเกื้อกูลที่เริ่มจากการพึ่งตนเองก่อน เป็นการช่วยเหลือ ที่มากกว่าเงินหรือวัตถุ แต่เน้นความสัมพันธ์ที่ดี การมีน้ำใจ การไว้ใจซึ่งกันและกัน การมีกองทุน สวัสดิการชุมชนเป็นการสร้างการออมเพื่อการให้ เป็นกองทุนมากกว่ากองทุน ทุกคนต่างเป็นผู้ให้และ เป็นผู้รับ เป็นการให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี การช่วยเหลือที่เผื่อแผ่ถึงผู้ทุกข์ยากและ

ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน สวัสดิการชุมชนต่างจากระบบประกันสุขภาพที่ให้ความสำคัญกับระบบสมาชิกและการได้รับประโยชน์ต่างเบียดเบียน ชับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมาย มีความมั่นคงของชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน ชุมชนต้องเป็นแกนหลักสร้างการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ผนึกพลังกับท้องถิ่น เชื่อมโยงสวัสดิการชุมชนกับการสร้างทุนใหม่ของชุมชนซึ่งเป็นทุน เศรษฐกิจและทุนสังคม การเชื่อมโยงกับการพัฒนาอื่นๆ ของชุมชนอย่างกลมกลืน สร้างกระบวนการ บริหารจัดการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมแต่มีความซื่อสัตย์ และมีประสิทธิภาพ เป็นการ สร้างระบบการเรียนรู้ตลอดเวลา

จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชนข้างต้นตามที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า สวัสดิการชุมชน หมายถึง กองทุนที่ประชาชนในชุมชนได้รวมตัวกันตั้งขึ้นมาเพื่อเป็น หลักประกันความมั่นคงในชีวิตบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง การช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชน ตั้งแต่เกิดจนตายเป็นการจัดสวัสดิการของชาวบ้านโดยชาวบ้านเพื่อชาวบ้าน ซึ่งหมายรวมถึงทุกอย่าง ที่ทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยใช้ฐานทุนเดิมทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูลมีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย นำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

2.2 หลักสำคัญในการจัดสวัสดิการชุมชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2563) หัวใจหลักในการจัดสวัสดิการชุมชน

1. การพึ่งตนเองและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการ “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี”
2. การจัดสวัสดิการชุมชนตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพและอยู่ร่วมกันของคนกับคน และคนกับธรรมชาติอย่างเห็นคุณค่า อยู่บนพื้นฐานของศาสนา ภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในทุกระดับ
3. เป็นระบบสวัสดิการที่หลากหลาย คำนึงถึงวิถีชีวิตที่ดำรงของชุมชน ทุกคนเป็นเจ้าของ คนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างเกื้อกูล ด้วยกติการ่วมของชุมชน
4. ระบบสวัสดิการชุมชนที่ใช้กองทุนสวัสดิการชุมชนเชื่อมโยงทุนทางสังคมในท้องถิ่นให้เกิดคุณค่าแก่ชุมชน สังคมและประเทศ

จากความหมายข้างต้นจึงสรุปได้ว่า หลักสำคัญในการจัดสวัสดิการชุมชน หมายถึง สวัสดิการชุมชน เป็นสัญลักษณ์ทางความดีงามของคนในตำบล ในการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การพึ่งตนเอง เป็นจุดร่วมของการร่วมมืออันดีในการทำงานระหว่างภาครัฐทุกระดับและภาคประชาชนในท้องถิ่น ก่อให้เกิดผลดีต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติได้อย่างมหาศาล ช่วยลดภาระด้านงบประมาณให้กับภาครัฐอีกด้วย สวัสดิการชุมชนที่ชุมชนดำเนินการกันเองในพื้นที่ต่างๆ ต้องเริ่มจากลงมือทำในสิ่งที่จริงเริ่มจากเล็กไปใหญ่ ดูว่าคนในชุมชนต้องการอะไรและลงมือทำอย่างตั้งใจ ใช้เงินเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนในการบริหารจัดการ การช่วยเหลือต้องไม่แบ่งพรรค

พวก ทุกคนเท่าเทียมกัน เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ ทำกิจกรรมด้วยความรัก สามัคคี ทำกิจกรรมแบบ
องค์รวม คือกิจกรรมทุกอย่างก่อให้เกิดสวัสดิการได้ทุกอย่างตั้งแต่เกิดจนตาย

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2561) หลักการสำคัญของกองทุนสวัสดิการ
ชุมชน จะต้องเกิดจากการสมทบเงินเข้ากองทุนในอัตรา 1:1 จากสมาชิกและรัฐบาล รวมทั้งการสมทบ
จากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบสวัสดิการชุมชน ในการบูรณา
การทุนภายในชุมชนท้องถิ่นการพึ่งตนเองของกองทุน กล่าวได้ว่า สวัสดิการชุมชน เป็นสัญลักษณ์ทาง
ความดีงามของคนในตำบล ในการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เป็นจุดร่วมของการร่วมมืออันดีใน
การทำงานระหว่างภาครัฐทุกระดับและภาคประชาชนในท้องถิ่น ก่อให้เกิดผลดีต่อชุมชน สังคม และ
ประเทศชาติได้อย่างมหาศาล กองทุนสวัสดิการชุมชนยังช่วยลดภาระด้านงบประมาณให้กับรัฐบาลได้
จำนวนมหาศาล เนื่องจากรัฐลงทุนไม่มาก แต่ชาวบ้านเอาไปบริหารจัดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และหนุนเสริมกิจกรรมสังคมได้อย่างครบวงจร โดยเฉพาะการหนุนเสริม
ทางด้านเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้ของคนในชุมชน

2.3 รูปแบบการจัดการสวัสดิการชุมชน

การจัดสวัสดิการชุมชนสามารถจำแนกประเภทต่างๆ ภายใต้กรอบแนวคิดด้าน
“การจัดการ” ได้ใน 3 รูปแบบ คือ การจัดการสวัสดิการฐานทรัพยากร การจัดการสวัสดิการฐาน
วัฒนธรรม และการจัดสวัสดิการฐานงานพัฒนา (ประภาส ปิ่นตบแต่ง สภาไยเมือง และบัญชา
แก้วส่อง, 2546 อ้างถึงใน ไพรัช บวรสมพงษ์, 2555) กล่าวคือ

1. การจัดสวัสดิการฐานทรัพยากร เป็นต้นทุนของชุมชนและเป็นรูปแบบสวัสดิการความ
มั่นคงทางสังคมที่ชุมชนจัดให้แก่คนทั่วไป รวมไปถึงคนจนในชุมชนด้วยเป็นการจัดสวัสดิการทุกคน
เน้นสร้างความมั่นคงด้านอาหาร สำหรับบางคน บางพื้นที่ก็อาจใช้เป็นแหล่งหารายได้และวัตถุดิบ
พร้อมกัน การจัดสวัสดิการที่สำคัญสำหรับฐานนี้ คือ การใช้ประโยชน์จากป่าสาธารณะ แหล่งน้ำ
ทรัพยากรทางทะเล รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรส่วนบุคคล ระบบสวัสดิการดังกล่าวได้แก่

- การใช้ประโยชน์จากป่าสาธารณะ มีทั้งการอาศัยป่าเพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร
และเป็นแหล่งสร้างรายได้ เช่น การหาหน่อไม้มาขาย การขายเห็ดที่หาได้จากป่าใช้ไม้ไผ่จากป่า
ทำเครื่องจักรสาร ใช้วัตถุดิบจากป่าทำไม้กวาด ใช้พื้นที่ป่าเป็นที่เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ

- การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรส่วนบุคคลถือเป็นปัจจัยหนึ่งของการสร้างสวัสดิการความ
มั่นคงด้านอาหาร การใช้ทรัพยากรแบบนี้ต้องอยู่บนแนวคิดของสังคมรวมหมู่ เป็นการพึ่งพาอาศัย
ซึ่งกันและกันของคนในชุมชน เช่น การจับปลาในพื้นที่นาของคนอื่นได้ สามารถผัก หน่อของกินจากที่ไร่
หรือที่ของคนอื่นได้ เป็นต้น

- การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำมีความสำคัญในด้านการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร
และการหารายได้ของชาวบ้านไม่น้อยไปกว่าการใช้ประโยชน์จากป่าสาธารณะ เพราะแหล่งน้ำมี

ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชีวิตประจำวัน ตั้งแต่การนำน้ำมาใช้ดื่ม การทำนาเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ทั่วไวกินและเพื่อขาย เช่น การหาปลาเพื่อเลี้ยงชีพ

- การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับชุมชนประมงในการสร้างสวัสดิการความมั่นคงด้านอาหารและรายได้ที่สำคัญที่สุด ความสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวพันกับความอยู่รอดต่อชุมชนประมงมากที่สุด

2. การจัดสวัสดิการฐานวัฒนธรรม ผ่านความเชื่อศาสนาและโครงสร้างทางสังคม คือ สวัสดิการครอบครัวและกลุ่มเครือญาติ ประกอบด้วย

- การเกื้อกูลของครอบครัวและกลุ่มเครือญาติ เช่น การส่งข้าวปลาให้ลูกหลานที่ไปทำงานรับจ้างหรืออาชีพอื่นๆ ในเมือง การขยายผลผลิตทางการเกษตรเพื่อช่วยค้ำรถลูกหลานกลับไปทำงาน เป็นต้น

- การเกื้อกูลของระบบอุปถัมภ์ เช่น ระบบการทำนาแบ่งกัน ระบบรวมกันดูแลเลี้ยงสัตว์ ระบบทำงานแลกกับปัจจัยดำรงชีพ เป็นต้น

- การจัดการของศาสนสถาน เช่น ในชุมชนชาวพุทธใช้เป็นที่บวชเรียนของลูกหลาน ในชุมชนชาวมุสลิมใช้กุฎีกาเนที่อบรมของลูกเล็ก และใช้ปอเนาะเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็กโดยที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เป็นโอกาสให้คนจนได้เข้าถึงการศึกษา เป็นต้น

- การจัดสรรที่ดินทำกินแก่ผู้ยากไร้โดยชุมชน

3. การจัดสวัสดิการฐานงานพัฒนา ส่วนใหญ่เป็นองค์ความรู้จากภายนอกที่ชุมชนต้องนำมาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง พบว่า ชุมชนมีทั้งกิจกรรมที่ทำกันเองหรือเริ่มกันเองในชุมชนและ กิจกรรมที่รับเอารูปแบบมาจากภายนอก โดยบางกิจกรรมก็ได้รับการสนับสนุนการจัดตั้งเบื้องต้น

จากองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งโดยรวมแล้วสวัสดิการฐานงานพัฒนาของชุมชน นับว่ามีความหลากหลายมาก เช่น การจัดกลุ่มอาชีพ การจัดกลุ่มออมทรัพย์ ธนาคาร ท้องถิ่น การจัดกลุ่มกองทุนพัฒนาอาชีพ การพัฒนา กลุ่มธุรกิจชุมชน ฯลฯ

นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดรูปแบบการจัดสวัสดิการโดยภาคชุมชนที่พบว่าแบบแผนของการจัดสวัสดิการชุมชนโดยองค์กรชุมชน อาจจำแนกได้ดังนี้ 1) เริ่มต้นจากกลุ่มออมทรัพย์แล้วนำไปสู่การจัดสวัสดิการ 2) การเริ่มต้นจากหน่วยผลิตแล้วนำไปสู่การจัดสวัสดิการ 3) เริ่มต้นจากความเชื่อและอุดมการณ์แล้วนำไปสู่การจัดสวัสดิการ (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ, 2544)

1. การจัดสวัสดิการฐานองค์กรการเงินชุมชนกลุ่มออมทรัพย์หรือองค์กรการเงินชุมชนเป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดสวัสดิการชุมชน การที่ชุมชนมีกองทุนหรือเงินออมของตนเองทำให้ชุมชนสามารถเริ่มคิดรูปแบบการจัดสวัสดิการของตน ได้อย่างหลากหลาย และสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของชุมชนนั้น องค์กรการเงิน ชุมชนบางประเภท ตั้งมาโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างสวัสดิการ โดยเฉพาะ เช่น กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน ฯลฯ นำผลกำไรมาจัดตั้งกองทุน

สวัสดิการ หัวใจสำคัญ คือ วินัยการออม “การออมวันละบาท” เงินเป็นเพียงเครื่องมือ เป้าหมาย คือ สวัสดิการชุมชน

2. การจัดการสวัสดิการชุมชนโดยฐานการผลิตวิสาหกิจชุมชน เป็นการผลิตเพื่อลดรายจ่าย ภายในครอบครัว ทำเองใช้เอง ลดการพึ่งพาจากภายนอก เพิ่มมูลค่าผลผลิตโดยใช้ทุนและแรงงานในชุมชน ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวโดยไม่ต้องโยกย้ายไปทำงานที่อื่น การใช้วัสดุทรัพยากร ในท้องถิ่นทำให้เกิดการดูแลรักษาอนุรักษ์ทรัพยากร ซึ่งถือฐานทุนที่สำคัญของชุมชน รวมทั้งการผลิต ที่เน้นการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดผลดีต่อสุขภาพครอบครัวและชุมชน

3. การจัดสวัสดิการโดยฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนเป็นผู้จัดการ ดิน น้ำ ป่า ทะเล การดูแลรักษาป่า การจัดการที่ดินชายฝั่ง ฯลฯ รูปแบบการจัดการสวัสดิการบนฐาน ทรัพยากรมีความสำคัญต่อคนในสังคม โดยเฉพาะคนจนที่อยู่อาศัย อาหาร ยาสมุนไพรรักษาโรค ฐานการผลิต การทำเกษตร ทรัพยากรมีความเป็น “ทุนของชีวิต” ในแง่การสร้างหลักประกันให้เกิด ความมั่นคงของชีวิตมนุษย์ก็ถูกหลอมรวมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ทางวัฒนธรรมของชุมชนทั้งในแง่ของ ระบบคุณค่า ภูมิปัญญา อำนาจในการจัดการโดยองค์กรชุมชน การนำพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับ สิ่งศักดิ์สิทธิ์มาใช้ในการดูแลรักษาทรัพยากร การสร้างระเบียบ กติกา ในการดูแลรักษาและใช้สอยที่ ทำให้ทุกชีวิตในชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีหลักประกันที่มั่นคง

4. การจัดสวัสดิการจากฐานความเชื่อ อุดมการณ์และศาสนา การใช้หลักคำสอนทางศาสนา และผู้นำศาสนาทั้งพุทธ อิสลาม คริสต์ เป็นฐานในการจัดสวัสดิการทั้งกายและจิตวิญญาณ การใช้ หลักศาสนามาช่วยเกื้อกูลชุมชน ทำให้เกิดความมั่นคงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

5. การจัดสวัสดิการโดยฐานชุมชนเมือง การจัดที่อยู่อาศัยชุมชนแออัดให้มีบ้านมั่นคงเมืองน่า อยู่ การจัดบ้านกลางในชุมชนรองรับผู้ยากไร้ ผู้สูงอายุ

6. การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุอาศัยใช้กองทุนเป็นเครื่องมือในการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การซื้อสวนยาง สวนปาล์ม นำผลกำไรไปจัดสวัสดิการ การจัดกองทุนหมุนเวียน การลงทุนทำธุรกิจชุมชน การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุการฟื้นฟู ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ เป็นต้น

7. การจัดสวัสดิการผู้นำชุมชน และหน่วยงานร่วมดูแลเกื้อกูลให้ผู้นำที่เสียสละมาทำงานเพื่อ ส่วนรวม เพื่อให้ผู้นำได้เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน มีระบบหรือกลไกที่ให้ความ ค้ำครองดูแลช่วยเหลือเมื่อผู้นำอยู่ในภาวะวิกฤต หรือเผชิญปัญหาต่างๆ อีกทั้งเป็นการเสริมพลัง บำรุงขวัญ และกำลังใจแก่ผู้นำ ผู้นำสามารถปฏิบัติงานได้อย่างไม่ต้องห่วงหน้าพะวงหลัง ทำให้ สามารถปฏิบัติงานหนุนเสริม เชื่อมโยง และสร้างความยั่งยืนให้แก่เครือข่ายองค์กรชุมชนได้อย่าง สร้างสรรค์และเต็มกำลัง

2.4 สวัสดิการชุมชนในบริบทสังคมไทย

การจัดระบบสวัสดิการชุมชนในบริบทสังคมไทยมีความหลากหลายและสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของแต่ละพื้นที่ ซึ่งในบางพื้นที่พบว่าสวัสดิการชุมชนเกิดจากการอนุรักษ์ การออมทุน และทรัพยากรของชุมชน แล้วเอาผลจากการออมและการบริหารจัดการมาใช้ตอบสนองความจำเป็นของชีวิต เช่น การนำผลกำไรจากการออมทรัพย์ของชุมชนมาเป็นค่ารักษาพยาบาล ช่วยรักษาสมาชิกเมื่อได้รับภัยพิบัติ เช่น บ้านเรือนไร่นาเสียหายจากพายุ น้ำท่วม ไฟไหม้ เป็นทุนการศึกษาบุตรหลาน เป็นทุนฉุกเฉิน เป็นบำเหน็จบำนาญให้สมาชิก โดยเฉพาะคนที่เคยเป็นกรรมการและทำงานเพื่อส่วนรวม เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังพบว่าการจัดระบบสวัสดิการยังรวมความไปถึงการจัดการวิสาหกิจชุมชนต่างๆ แล้วนำผลกำไรส่วนหนึ่งมาจัดเป็นสวัสดิการให้สมาชิกและชุมชน รวมทั้งการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่า สิ่งแวดล้อมให้เป็นสวัสดิการ คือ ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน ไม่ใช่เพื่อการค้า การหากำไร อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรอันเป็นทุนพื้นฐานของชุมชน ดังที่เกิดขึ้นทั่วไปเมื่อทุกฝ่ายเอาประโยชน์ นำไปขาย ไม่ใช่ใช้อย่างเพียงพอเพื่อความจำเป็นพื้นฐาน จัดการเป็นสวัสดิการ ไม่ใช่ให้เป็นธุรกิจ

ประเวศ วะสี (2542, อ้างถึงใน ไพรัช บวรสมพงษ์, 2555) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการจัดสวัสดิการชุมชนดังที่ปรากฏในบริบทสังคมไทยในลักษณะของการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไว้ว่า ทุกคนมีศักดิ์ศรี มีคุณค่า และมีศักยภาพ ไม่ว่าจะท่านจะมีอาชีพอะไร ขอให้ทำเรื่องนั้นๆ ให้ดี อีกส่วนหนึ่งให้นึกถึงว่าจะทำอะไรเพื่อมนุษย์ได้บ้าง โดยเฉพาะคนจน คนด้อยโอกาส คนเสียเปรียบ ควรรวมกลุ่มกับคนที่มีความประสงค์เดียวกัน พบปะกันบ่อยๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันว่าจะทำอะไรเพื่อผู้อื่นได้บ้าง จะเกิดความสุขจากการเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ การรวมกลุ่มนั้นก็คือ การสร้างความเป็นชุมชน เครือข่าย กลุ่ม ประชาคมในระดับต่างๆ การใช้วิถีปฏิบัติเป็นโอกาสที่จะสร้างจิตสำนึกใหม่ให้เป็นจิตสำนึกใหญ่ จิตสำนึกในการทำเพื่อผู้อื่น จิตสำนึกสาธารณะที่จะรักษาประโยชน์ส่วนรวม จิตสำนึกแห่งการให้ ความสุขจะเกิดขึ้นฉับพลันทันที (Instant Happiness) คนมีน้อยก็ให้มากได้ การไม่มีเงินไม่ได้แปลว่าท่านไม่มีอะไร ท่านยังมีใจ มีปัญญา ซึ่งมีค่ามากกว่าเงินมาก การเคลื่อนไหวของคนไทยช่วยกันได้ทุกรูปแบบ เช่น ลดความเห็นแก่ตัว มีความเอื้ออาทรต่อกัน ช่วยคนจน ช่วยเด็ก ช่วยสตรี ช่วยคนเป็นเอดส์ ช่วยชุมชน ช่วยเป็นอาสาสมัครทำงานต่างๆ ฯลฯ ฉะนั้นอย่าไปกลัวความจน เราจนเงินเท่านั้น แต่ไม่จนใจ

จากคำอธิบายถึงประเภท รูปแบบ ลักษณะข้อปรากฏเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน อาจกล่าวได้ว่าสวัสดิการชุมชนในบริบทสังคมไทยเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงให้คนในชุมชน เพื่อให้มีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ของชุมชนซึ่งหมายถึงรวมถึงการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และการนำ

ทรัพยากรต่างๆ ที่มีในชุมชนมาบริหารจัดการโดยชุมชนเพื่อคนในชุมชน เพื่อที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อาจอยู่ในรูปแบบสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญ คือ ก่อให้เกิดรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์มิตรไมตรีที่ดีขึ้นของคนในชุมชน รู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข

3. แนวคิดวิสาหกิจชุมชน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2548) กล่าวถึง วิสาหกิจชุมชนว่าเกิดขึ้นจากการนำเอาแนวทางเศรษฐกิจชุมชนหรือแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ คำว่า วิสาหกิจชุมชนนั้นสามารถใช้คำว่า ธุรกิจชุมชนแทนได้ อันเนื่องมาจากว่าชุมชนไม่ใช่รัฐ เป็นสถานประกอบการที่ชุมชนเป็นเจ้าของนั้นกลับมีแนวคิดที่เน้นการพึ่งพาอาศัยกันมากกว่าการแสวงหากำไร ดังนั้นจึงควรใช้คำว่า วิสาหกิจชุมชนเช่นเดียวกับ รัฐวิสาหกิจที่หลายคนรู้จัก โดยวิสาหกิจชุมชนนั้นจัดเป็นกลุ่มกิจกรรมของชุมชนที่ชุมชนคิดได้จากการเรียนรู้ ไม่ใช่กิจกรรมเดี่ยวๆ ที่ทำเพื่อมุ่งสู่ตลาดใหญ่ และไม่ใช้กิจกรรมที่ซับซ้อนอะไร ล้วนแล้วแต่เป็นการทำกินทำใช้ทดแทนการซื้อจากตลาดได้ และเป็นการจัดระบบการผลิตและบริโภคที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังเป็นการจัดระบบเศรษฐกิจใหม่ให้เป็นฐานที่เป็นจริงในชุมชน เพราะถ้าชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ กระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเปรียบเศรษฐกิจพอเพียง “เหมือนเสาเข็มของตึกที่ทำให้ตึกมั่นคง แข็งแรงเศรษฐกิจของประเทศก็จะเข้มแข็งและอยู่ได้ ที่ผ่านมาระบบเศรษฐกิจในประเทศเปรียบเหมือนการสร้างตึกที่มีฐานแคบ ถ้าฐานไม่แข็งแรง ตึกก็พังลงมา” ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนจึงมีความสำคัญในการสร้างฐานมั่นคงให้กับประเทศได้ โดยกระตุ้นเศรษฐกิจระดับชุมชนให้มีการเติบโตและเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ เพิ่มการสร้างงานใหม่ที่เน้นการให้บริการและใช้ความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น สร้างรายได้ใหม่ให้กับชุมชนท้องถิ่น สร้างรากฐานและภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560)

3.1 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี (2564) ได้ให้ความหมายของคำว่าวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า วิสาหกิจชุมชน คือ กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันกัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน

ภูธิป มีถาวรกุล (2562) ได้ให้ความหมายของคำว่าวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า วิสาหกิจชุมชน คือ กลุ่มกิจกรรมและกลุ่มงานที่คนในชุมชนร่วมกันเพื่อการผลิตสินค้า อุปโภคหรือบริโภคโดยวิธีการผลิตที่ไม่ได้มีความซับซ้อนมากนักและสำคัญต้องเป็นวิธีการที่มีรากฐาน มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้วัตถุดิบที่

หาได้ต่างๆ ไปในชุมชนและมุ่งตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลัก ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็งจึงเป็นเครื่องมือการจัดการทุนในพื้นที่ของชุมชน และสามารถจำแนกตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพ.ศ. 2548 ได้เป็นวิสาหกิจชุมชนชั้น พื้นฐานและวิสาหกิจชุมชนชั้นก้าวหน้า มาตรฐานระบบการจัดการวิสาหกิจชุมชนยังช่วยหนุนเสริม การขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

สัญญา เคนาภูมิ (2558) ได้ให้ความหมายของคำว่าวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นรูปแบบการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนที่เอื้อกับชาวบ้านดำรงชีวิตได้มั่นคงและเข้มแข็ง ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนมิใช่จะทำให้ ได้ ง่ายตายต้องอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชน วิสาหกิจชุมชนเน้นเรื่องการบริหารจัดการเป็นกิจกรรม สร้างรายได้รูปแบบหนึ่งที่มีขนาดเล็กกว่าวิสาหกิจขนาดย่อมโดยผลผลิตจะเกิดจากสินทรัพย์ชุมชน

โดยหลักการของวิสาหกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้าให้ได้รับการส่งเสริมด้านความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการและพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนให้กลายเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้นต่อไป เสรี พงศ์พิศ (2544) ได้อธิบายว่า วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีลักษณะสำคัญ 7 ประการคือ

- 1) ชุมชนเป็นเจ้าของและดำเนินการ
- 2) ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน
- 3) ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
- 4) มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล
- 5) ดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ให้เป็นระบบ
- 6) มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
- 7) มีการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนเป้าหมาย

จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนข้างต้นตามที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมของชุมชน หมายถึง การประกอบกิจการขนาดเล็กที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันรวมตัวกัน เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน ครอบครัว อาศัยความร่วมมือของคนในชุมชน โดยการนำวัตถุดิบในชุมชนมาสร้างเป็นสินค้าของชุมชน ไม่เป็นแต่การสร้างรายได้แต่ยังรวมถึงความสามัคคีของคนในชุมชนให้เข้มแข็งอีกด้วย

3.2 องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 7 ประการ (เสรี พงศ์พิศ, 2550) คือ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการเอง อย่างไรก็ตาม “คนนอก” อาจจะมีส่วนร่วม อาจจะทำหน้าที่เพื่อการมีส่วนร่วม ร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือ แต่ไม่ใช่หุ้นใหญ่ทำให้มีอำนาจในการตัดสินใจ

2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน ซึ่งอาจจะนำวัตถุดิบบางส่วนมาจากภายนอกได้ แต่เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด

3. ริเริ่มสร้างสรรค์โดยชุมชน เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนเอง ซึ่งมีความรู้ ภูมิปัญญา หากมีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม เกิดมีความเชื่อมั่นในตัวเองก็จะริเริ่มสร้างสิ่งใหม่ๆ ได้โดยไม่เอาแต่เลียนแบบหรือแสวงหาสูตรสำเร็จ

4. มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน “ทุน” ที่สำคัญเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปรับประยุกต์ให้ทันสมัย ผสมผสานกับความรู้ภูมิปัญญาสากลหรือจากที่อื่น

5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ หมายถึง การดำเนินการวิสาหกิจชุมชนไม่ใช่เน้นที่การผลิตเรื่องหนึ่งสองเรื่องเพื่อขายอย่างเดียว แต่ผลิตแปรรูป จัดการให้เกิดการประกอบการในรูปแบบต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการท้องถิ่นเป็นหลัก แปลว่าต้องทำหลายๆ อย่างต้องมีข้อมูล ต้องวิจัยเอาเองว่า ชุมชนกินอยู่อย่างไร ซื้อกินซื้อใช้อะไรบ้าง และจะทำอะไรเพื่อลดการซื้อกินซื้อใช้ลงให้ได้สัก “เศษหนึ่งส่วนสี่” ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ถ้ามีข้อมูลที่ชุมชนวิจัยเองก็จะพบว่า มีมากกว่านี้อีกที่ชุมชนทำเองได้

6. การเรียนรู้คือหัวใจของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน หากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีแต่การเลียนแบบ การหาสูตรสำเร็จโดยไม่มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ หากไม่มีการเรียนรู้ก็ไม่มีวิสาหกิจชุมชนบนรากฐานความรู้ แต่บนฐานความรู้สึก ความอยาก ความต้องการตามทีสื่อในสังคม บ้าบริโภคกระตุ้นให้เกิด ทำให้ความอยากกลายเป็นความจำเป็นสำหรับชีวิตไปหมด

7. การพึ่งตนเองคือเป้าหมายอันดับแรกและสำคัญที่สุดของวิสาหกิจชุมชน ถ้าหากพลาดเป้าหมายนี้คือพลาดเป้า วิสาหกิจชุมชนจะกลายเป็นธุรกิจที่มีเป้าหมายที่กำไร กลายเป็นอะไรที่กระตุ้นให้ทำได้กำไรก่อนที่จะคิดทำให้รอด ไม่พัฒนาไปเป็นขั้นตอนให้เกิดความมั่นคงก่อนที่จะก้าวไปพัฒนาธุรกิจ

3.3 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน

สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2545: 5) ได้แบ่งประเภทของวิสาหกิจชุมชนเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. วิสาหกิจชุมชนขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การดำเนินการต่างๆ เพื่อกิจเพื่อใช้ในชุมชน เพื่อให้ครอบครัวพึ่งตนเองได้ให้ชุมชนเกิดความพอเพียงอย่างน้อยให้พออยู่พอกินหรือพอกินพอใช้ เมื่อลดรายจ่าย รายได้ก็เพิ่มขึ้น แปลว่า แม้ทำเพื่อกินเองใช้เองก็ทำให้เกิดรายได้เหมือนกัน และน่าจะดีกว่า

อีก เพราะถ้ามุ่งแต่เพิ่มรายได้ โดยไม่เน้นการทำทดแทนการซื้อ เราก็จะมีรายจ่ายมากกว่ารายได้ซึ่งก็คือที่มีของปัญหาหนี้สินหรือสถานการณ์ “ชักหน้าไม่ถึงหลัง” ของผู้คนขณะนี้

2. วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า อันได้แก่ การนำผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเพื่อเข้าสู่ตลาดบริโภคและรวมไปถึงผลผลิตทั่วไปที่เหลือกินเหลือใช้ในท้องถิ่นที่นำออกสู่ตลาดบริโภคโดยการปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ทึบห่อ การตลาด และการจัดการต่างๆ เพื่อให้สามารถ “แข่งขัน” ได้ (เป็นที่มาของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) ทั้งนี้ชุมชนต้องไม่กระโดดข้ามขั้น ต้องพัฒนาจากขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นก้าวหน้าทีละขั้น

นอกจากนี้ กรมพัฒนาชุมชน (2564) ได้กำหนดรูปแบบการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนดังนี้

1. วิสาหกิจที่ประกอบกิจการเดียว ได้แก่ วิสาหกิจที่ประกอบกิจการเพียงหนึ่งเดียวโดยคณะผู้บริหารในชุมชนชุดเดียว และไม่สร้างเครือข่ายกับวิสาหกิจอื่นๆ โดยจะมีผลผลิตมากกว่าหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือบริการได้

2. วิสาหกิจที่ประกอบกิจการในรูปเครือข่าย ได้แก่ วิสาหกิจที่ปฏิสัมพันธ์กับกิจการอื่น โดยแต่ละวิสาหกิจต่างมีการประกอบการ ตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ของกิจการ หากแต่มีปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพา เกื้อกูล เชื่อมโยงกันในรูปแบบต่างๆ เช่น

2.1 เครือข่ายกิจกรรม ได้แก่ วิสาหกิจที่มีกิจกรรมเกื้อกูลกันมาเป็นเครือข่ายกันทั้งที่เป็นกิจกรรมประเภทเดียวกันหรือหลายประเภท

2.2 เครือข่ายพื้นที่ ได้แก่ วิสาหกิจที่ดำเนินการอยู่ในระดับพื้นที่เดียวกัน เช่น ระดับหมู่บ้านเดียวกัน หรือระดับตำบลเดียวกัน หรือต่างพื้นที่กัน เช่น วิสาหกิจระดับหมู่บ้านกับระดับตำบลมาเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกัน

จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเภทของวิสาหกิจชุมชนข้างต้นตามที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การจำแนกประเภทของวิสาหกิจชุมชน เป็นการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเป็นการร่วมคิด ร่วมสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพื่อจำหน่ายสร้างรายได้ให้ชุมชน ครอบคลุม ริเริ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานสูงต่อไปโดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น บุคลากรในท้องถิ่น เป็นผู้ผลิต รวมทั้งผู้ประกอบการก็เป็นคนในท้องถิ่นนั้นๆ ผลิตภัณฑ์ได้ใช้ในครัวเรือ เหลือก็มีการจัดการโดยนำออกขายเข้าสู่ระบบตลาด มีการแข่งขันด้านปริมาณ คุณภาพ ก่อให้เกิดการเรียนรู้สู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นการนำไปสู่เศรษฐกิจของชุมชน สามารถเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือนนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

3.4 รูปแบบของวิสาหกิจชุมชน

สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ม.ป.ป.) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นรูปแบบที่ครอบคลุมเกี่ยวกับกิจการดังต่อไปนี้

1. การแปรรูปหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตของชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการผลิตทางการเกษตรเพื่อการพึ่งพาตนเอง และเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตรขององค์กรชุมชน/เครือข่ายขององค์กรชุมชน

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชน เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ไวน์ผลไม้พื้นบ้าน การแปรรูปพืชผักผลไม้พื้นบ้านรูปแบบต่างๆ ผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยว (ธรรมชาติเกษตร) พิพิธภัณฑ์ชุมชน และอื่นๆ

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองการพึ่งพาตนเองขององค์กรชุมชนและเครือข่ายขององค์กรชุมชน เช่น น้ำปลา กะปิ ปูย เครื่องมือ เครื่องใช้ อาหาร ยาสมุนไพรและอื่นๆ

4. การพัฒนาระบบการตลาดและการให้บริการ และการส่งเสริมสวัสดิการให้กับชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ร้านค้า (ตลาด) ชุมชน แหล่งนัดพบทางการ ศูนย์สุขภาพชุมชนและอื่นๆ

สมเกียรติ สุทธิธรรมากร (2560) การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนต้องดำเนินการในลักษณะกลุ่ม วิธีการของวิสาหกิจชุมชน คือร่วมกันจัดทำแผนชุมชน การดำเนินงานโดยหลักการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ทุนที่มีอยู่ของชุมชนทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางสังคม และทุนทางวัฒนธรรม มีเป้าหมายเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ผลตอบแทนที่ได้จากการประกอบการของวิสาหกิจชุมชนต้องกลับคืนสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง และเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชน

เสรี พงศ์พิศ และคณะ (2544) กล่าวว่า การที่องค์กรชุมชน/เครือข่าย พัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนได้ครบทั้ง 4 กิจกรรม และมีการเชื่อมเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง จะเกิดเป็นระบบวิสาหกิจชุมชน

3.5 การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2552) กำหนดให้มีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างครบวงจร โดยมีแนวทางดังนี้

1. ระดับปฐมภูมิ ส่งเสริมการจัดตั้ง การให้ความรู้ การศึกษาวิจัย ในการนำทุนชุมชนมาใช้ อย่างเหมาะสม การร่วมมือกันในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

2. ระดับสูง ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การศึกษาวิจัย เทคโนโลยี และการตลาด การสร้างความเชื่อถือทางธุรกิจ การรักษาความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค การประสานงาน แหล่งเงินทุน เพื่อให้สามารถเป็นผู้ประกอบการหรือพัฒนาไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป

3. การส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน รัฐจะให้การสนับสนุนการจัดตั้งการประกอบการ การตลาด ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างเครือข่าย หรือภาคธุรกิจ หรืออุตสาหกรรมอื่นๆ เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงแก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

3.6 ประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชน

1. การรวมตัวกันของเกษตรกรในการประกอบธุรกิจในระดับชุมชน มีความมั่นคงได้รับการรับรองตามกฎหมาย
2. การส่งเสริมและสนับสนุนความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาความสามารถในการจัดการ ตรงตามความต้องการที่แท้จริง
3. ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ มีความพร้อมที่จะพัฒนาสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต

จะเห็นได้ว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นการจัดการทุนและทรัพยากรต่างๆ เพื่อการพึ่งพาตนเองเป็นสิ่งสำคัญ รู้จักใช้ปัจจัยของชุมชนเป็นทุนในการเพิ่มมูลค่าให้กับทรัพยากร โดยชุมชนดำเนินการที่ไม่ได้วางเป้าหมายไว้ที่ผลประโยชน์หรือรายได้ที่เป็นกอบเป็นกำ แต่วางไว้ที่ความสุขโดยรวมของชุมชน การเพิ่มขึ้นของคุณภาพชีวิตในท้องถิ่น และชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข

4. กลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

จังหวัดนนทบุรีเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากกรุงเทพมหานครตามนโยบายกระจายการพัฒนาไปยังเขตจังหวัดปริมณฑล ทำให้มีการจัดสรรพื้นที่ก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภค โรงงานอุตสาหกรรม และธุรกิจเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้พื้นที่เพื่อการเกษตรของจังหวัดลดลง เหลือร้อยละ 39 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ดังจะเห็นได้จากการประกอบอาชีพของประชาชน ส่วนใหญ่ค้าขายและการรับจ้างในภาคอุตสาหกรรม (อุตสาหกรรมอาหาร สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม แปรรูปไม้และอุตสาหกรรมในครัวเรือน) ตลอดจนธุรกิจบริการต่างๆ (โรงแรม ภัตตาคาร ห้างสรรพสินค้า สถานบันเทิง การขนส่ง หมู่บ้านจัดสรร สถานบริการสุขภาพ) จึงเป็นแหล่งรายได้ของประชาชนที่อพยพมาจากทุกภาคของประเทศ และแรงงานต่างชาติที่อพยพเข้ามาทำงาน และยังมีเกษตรกรอีกจำนวนมากที่ไม่มีงานทำ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์, 2563) แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่นทำให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้อย่างมั่นคง ซึ่งกลุ่มงานพัฒนาวิสาหกิจเกษตรชุมชนกรมส่งเสริมการเกษตร (อ้างถึงใน ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์, 2556) ได้อธิบายความหมายของวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า วิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ small and micro community enterprise) หมายถึง กิจกรรมของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรืออื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว

ชุมชนและระหว่างชุมชน หรือกล่าวโดยสรุปก็คือ การประกอบกันเพื่อการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง ซึ่งทุนของชุมชนนั้นก็หมายรวมถึงทรัพยากร ผลผลิตทางการเกษตร ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น และชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภออ่าวปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่ประสบปัญหาดังกล่าว สมาชิกในชุมชนจึงรวมกลุ่มกันจัดตั้งโครงการร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 โดยเริ่มมาจากโครงการพระราชดำริที่กองทุนหมู่บ้านได้นำเงินที่รัฐให้ไปร่วมลงทุน และนำเงินส่วนตัวของสมาชิกอีกจำนวนหนึ่งมาลงทุนทำโครงการร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 โดยมีแนวคิดที่ต้องการจะสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนจึงเกิดแนวคิดผลิตกระเป๋าผ้าเพื่อจำหน่าย โดยวัสดุที่หาได้จากในชุมชนคือ ผ้า ที่สามารถซื้อได้จากโรงงานที่ตั้งอยู่ในชุมชน อีกประการเพื่อลดปัญหาโลกร้อน ทางกลุ่มร้านค้าชุมชนยังนำเงินจากการจำหน่ายกระเป๋าผ้าบางส่วนมาใช้ในการจัดการสวัสดิการชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนตั้งแต่การเกิดจนถึงการเสียชีวิต อีกทั้งเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ผู้สูงอายุได้มีงานทำ เกิดความสามัคคีภายในชุมชน (นิตดาวัลย์ คงสมบูรณ์, 2563)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศุภนิดา อิศราพรไพฑูรย์ (2563) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ บ้านหัวอ่าวสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า จุดแข็งด้านโครงสร้างกลุ่มชัดเจน มีการกำหนดกลยุทธ์องค์การค่านิยมความซื่อสัตย์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวางระบบการบริหารงาน ผู้นำกลุ่มเสียสละและมีภาวะผู้นำ และเงินทุนเพียงพอ ส่วนจุดอ่อนเรื่องบุคลากรน้อย และสูงอายุ ขาดทักษะการใช้เทคโนโลยี เมื่อวิเคราะห์ PESTLE พบโอกาสจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การมีกฎระเบียบรับรองผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ และที่ตั้งที่และสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว ส่วนอุปสรรคมาจากโรคโควิด19 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมผู้สูงอายุ และเมื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ ด้วยการบูรณาการข้อมูลความพึงพอใจนักท่องเที่ยวและจากสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน พบแนวทางการพัฒนาสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ 4 ด้าน คือ 1) ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย ทั้งมาตรการรักษาความสะอาดการป้องกันและควบคุมโรค 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับกับนักท่องเที่ยวกลุ่มหลักที่เป็นผู้สูงอายุในอนาคต 3) ด้านคุณภาพนักท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและลักษณะประชากรของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป 4) ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ให้เข้าถึงได้ง่าย ส่วนในอีก 5 มิติ ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชุมชน ด้านคุณภาพสินค้าและบริการ ด้านบุคลากรที่มีองค์ความรู้ ด้านการบริหารจัดการและการกระจาย

รายได้ และด้านความเป็นธรรมแก่นักท่องเที่ยว เป็นด้านที่ทางวิสาหกิจชุมชนฯ มีการดำเนินงานที่มีคุณภาพ

กฤษพัฒน์ แก้วศรี และจีระ ประทีป (2563) ได้ศึกษาการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงรายด้านสิทธิและโอกาสในการรับบริการสาธารณะ ประสบการณ์ในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ชนบท แตกต่างไปจากพื้นที่ในเขตเมือง ด้านสิทธิและโอกาสในการได้รับความยุติธรรมขาดการส่งเสริมให้ประชาชนพื้นที่ชนบทรับรู้สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ด้านการส่งเสริมให้คนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ ผู้มีแนวโน้มพิการพื้นที่ชนบทให้มีโอกาสและช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิ สวัสดิการ และการบริการยังมีน้อยมาก และด้านสิทธิและโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนในพื้นที่ชนบทขาดโอกาสในการร้องเรียนเรื่องต่างๆ อย่างเท่าเทียม สำหรับศักยภาพชุมชนในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงรายจากการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่และขนาดกลาง โดยแบ่งศักยภาพออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคม และด้านทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนรูปแบบแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบทจังหวัดเชียงรายนั้น ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบดังกล่าวควรประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ หรือที่เรียกว่า Uni-equality Model

กิตติคุณ แสงนิล (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวแบบเชิงกลยุทธ์การสร้างคุณค่าร่วมเพื่อความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในเขตเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การสร้างคุณค่าร่วมส่งผลต่อความเปรียบทางการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเน้นการจัดการเชิงกลยุทธ์ของตัวชี้วัดที่สำคัญของการสร้างคุณค่าร่วมของวิสาหกิจชุมชน ในเขตเพชรบูรณ์ ได้แก่ นวัตกรรมท้องถิ่น ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ ชุมชนสร้างสรรค์นวัตกรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงกลยุทธ์ เมื่อพิจารณาการสร้างคุณค่าร่วม พบว่า การสร้างคุณค่าร่วม ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากนวัตกรรมท้องถิ่น รองลงมาคือ ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการชุมชนสร้างสรรค์นวัตกรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงกลยุทธ์ ตามลำดับ โดยการสร้างคุณค่าร่วมมีความสำคัญต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและความยั่งยืน เนื่องจากแนวทางการสร้างคุณค่าร่วมเป็นแนวคิดเชิงกลยุทธ์ของการดำเนินธุรกิจ ที่จะเสริมสร้างศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน โดยการให้ความสำคัญกับปัจจัยภายในที่ต้องแก้ไข และคำนึงถึงปัจจัยที่คุกคามและความเสี่ยงต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนได้ รวมถึงทำให้การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีประสิทธิภาพและเกิดความคุณค่าและการยอมรับมากยิ่งขึ้น ที่สามารถนำไปสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขัน

พิศมัย วงศ์จำปา และศิวกร ปญญาวิโร (2561) ได้ศึกษาการเสริมสร้างศักยภาพของเครือข่ายชุมชนในการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์และการแบ่งปันผลประโยชน์จากป่าชุมชน ในลุ่มน้ำอิง จังหวัดพะเยา – เชียงราย ผลการวิจัยพบว่า 1) พัฒนาการในการรักษาเป็นป่าชุมชนอย่างเป็นระบบ และเป็นทางการมากขึ้นของชาวบ้าน เริ่มหลังจากที่ป่าได้ถูกทำลายลงไปทั้งจากบริษัทเอกชนที่เข้ามาสัมปทานและชาวบ้านเอง ประกอบกับเกิดผลกระทบอย่างหนักจากภัยแล้ง ทำให้ชุมชนเกิดความตระหนักในการจัดการป่าชุมชนอย่างจริงจัง และได้มีการเรียนรู้และพัฒนาการจัดการป่าไปตามสถานการณ์ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะขบวนการเคลื่อนไหวพระราชบัญญัติป่าชุมชนที่เข้ามาในช่วงนั้น ซึ่งมีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการเครือข่าย วางกลไกเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับหมู่บ้านไปจนถึงเครือข่ายระดับประเทศ 2) ในกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในระดับชุมชน ปัจจัยเบื้องต้นคือความเข้มแข็งของชุมชนและผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งมีวิสัยทัศน์และความรู้ที่ได้มองเห็นปัญหาร่วมกัน จากนั้นก็มีกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งที่เกิดจากภายในชุมชนและการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ตั้งแต่การปรึกษาหารือเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมไปจนถึงการสร้างกฎระเบียบและการบังคับใช้ในกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย จะมีองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามามีบทบาทในช่วงแรกโดยเฉพาะยุคการเคลื่อนไหวพระราชบัญญัติป่าชุมชน นอกจากองค์กรพัฒนาเอกชนแล้วหน่วยงานภาครัฐก็มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย รวมทั้งของชุมชนและบุคคลซึ่งเป็นฐานสำคัญของเครือข่าย 3) องค์ความรู้สำคัญในการจัดการป่าชุมชนคือความรู้ท้องถิ่น 4 ระดับ ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรแต่ละชนิด ความรู้เชิงระบบในการจัดทรัพยากรฯ ความรู้เชิงสถาบันทางสังคม และความรู้เชิงโลกทัศน์ ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันไปมาอยู่ตลอดเวลา และยังมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้จากปฏิบัติการขององค์กรภายนอกที่เข้ามาซึ่งแตกต่างกันไปตามช่วงเวลาและพื้นที่ ทำให้เกิดการผสมผสานเป็นความรู้ท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือบริบทนั้นๆ อยู่ตลอดเวลา รวมทั้งปฏิสัมพันธ์กับหลักธรรมทางพุทธศาสนาและหลักปฏิบัติของพระสงฆ์ในหลายด้าน มีการประยุกต์เขตอภัยทานและการบวช การมองเห็นความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งตามหลักอภิปัจจยตา ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์ของทรัพยากรธรรมชาติกับวิถีชีวิต การมองเห็นร่วมกันถึงปัญหา สาเหตุของปัญหา เป้าหมาย และแนวทางที่นำไปสู่เป้าหมายตามหลัก อริยสัจ 4

ศานติกร พินยงค์ และสุธิดา สองสีดา (2561) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการกลุ่มร้านค้าสวัสดิการชุมชนที่มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษากลุ่มสวัสดิการร้านค้าชุมชนบ้านทุ่งสีหลง ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการคือ เพื่อถอดบทเรียนการดำเนินการกลุ่มสวัสดิการร้านค้าชุมชนบ้านทุ่งสีหลง ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม และเพื่อเสนอแนวทางการดำเนินการกลุ่มร้านค้าสวัสดิการชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า จากข้อจำกัดด้านบริบทของชุมชนที่มีความห่างไกล ทำให้สมาชิกในชุมชนต้องการรวมกลุ่มในการจัดตั้งร้านค้าชุมชนเพื่อความสะดวกในการซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภค โดยไม่ต้องเดินทางไปซื้อในตัวอำเภอหรือ

จังหวัด ซึ่งส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป สามารถลดรายจ่าย (จากสินค้าที่ราคาถูกลงกว่าท้องตลาด) และเพิ่มรายได้ (จากเงินปันผลในแต่ละปี) ทั้งยังสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม อันเป็นผลจากปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินการกลุ่มร้านค้าสวัสดิการชุมชน คือ การพลิกฟื้นปัญหาเป็นโอกาส ความไว้นือเชื่อใจในชุมชน การพึ่งตนเองของชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในส่วนข้อเสนอแนวทางการดำเนินการกลุ่มร้านค้าสวัสดิการชุมชนที่มีประสิทธิภาพ พบว่า องค์ประกอบสำคัญของการดำเนินการกลุ่มร้านค้าชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การร่วมวิเคราะห์ชุมชน การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม และการจัดสรรประโยชน์อย่างทั่วถึง ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบตามความเหมาะสมของพื้นที่ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในชุมชนได้อย่างแท้จริง

ธีรฉัตร เทียมทอง และเพ็ญณี แนนรท (2561) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงปลากระชังแม่น้ำโขงบ้านพร้าวใต้ ตำบลหินโงม อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย การศึกษาเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการและปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงปลากระชังแม่น้ำโขงบ้านพร้าวใต้ ตำบลหินโงม อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า 1) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงปลากระชังแม่น้ำโขงบ้านพร้าวใต้ ตำบลหินโงม อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย มีการบริหารจัดการตามหลักบริหาร 5 ก ได้แก่ กลุ่ม กรรมการ กฎระเบียบกติกา กองทุน และกิจกรรม มีปัจจัยการบริหาร หรือ 4 Ms ครบถ้วน ได้แก่ กำลังคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการที่ดี มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างทั่วถึง ผู้นำกลุ่มมีภาวะผู้นำ โครงสร้างทางสังคม ค่านิยมทางสังคมช่วยหนุนเสริมให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ 2) ปัญหาที่พบในการบริหารจัดการของกรณีศึกษานี้พบว่า ขนาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่ดี โดยขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาและขยายผลิตภัณฑ์กลุ่ม และอุปสรรคที่พบ ได้แก่ ผูกขาดการค้าของบริษัทเอกชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต ผลกระทบจากกิจการทำเรือดูดทราย และปัญหาจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ 3) แนวโน้มความสำเร็จในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยใช้ตัวแบบแรงผลักดันในการแข่งขันของพอร์เตอร์ (Porter's 5 force model) ในการวิเคราะห์พบว่า (1) แรงกดดันของการเข้ามายังอุตสาหกรรมของคู่แข่งรายใหม่ อยู่ในระดับต่ำ (2) แรงกดดันจากคู่แข่งรายเดิมอยู่ในระดับต่ำ (3) แรงกดดันของสินค้าทดแทน อยู่ในระดับต่ำ (4) แรงกดดันจากอำนาจการต่อรองของผู้ซื้ออยู่ในระดับสูง (5) แรงกดดันจากอำนาจการต่อรองของผู้จัดหาวัตถุดิบ อยู่ในระดับสูง

เสาวลักษณ์ พันธุ์พัก และพายุพ พยอมยนต์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน ได้ศึกษาการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า พัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดนนทบุรีต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ในการพัฒนา ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของการพัฒนากองทุน และปัจจัยด้านภาวะผู้นำของการพัฒนากองทุน ปัจจัยที่มีผลต่อการ

พัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดนนทบุรีมากที่สุดได้แก่ การบริหารงานด้วยความรับผิดชอบ และโปร่งใส ปัญหา อุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ การติดตามการใช้เงินกองทุนสวัสดิการของชุมชน และการวางแผนตรวจสอบความโปร่งใสของการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนข้อเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนหรือควรมีการจัดสัมมนาศึกษาดูงานการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เข้มแข็ง และประสบความสำเร็จ

กฤติญา กิรติกอบมณี (2560) ได้ศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการระดับเมืองที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของประชาชนในชุมชนเมืองเรียงตามลำดับความสำคัญคือ 1. ด้านสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย (PNI = 0.82) 2. สวัสดิการด้านการเสียชีวิตและสวัสดิการด้านการกู้ยืม (PNI = 0.78) 3. สวัสดิการด้านสิ่งแวดล้อม (PNI = 0.60) 4. ด้านสุขภาพอนามัย (PNI = 0.67) และการเกิด (PNI = 0.56) ซึ่งในปัจจุบันประชาชนได้รับสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการ ด้านสิ่งแวดล้อม คือได้รับสาธารณสุขโรคครบถ้วนเหมาะสม และด้านการให้กู้ยืมได้รับการคิดดอกเบี้ยจำนวนที่เหมาะสม และในอนาคตไม่มีความคาดหวังเรื่องสวัสดิการที่แตกต่างไปจากเดิม ขณะที่ด้านที่อยู่อาศัยประชาชนมีการจัดการด้านการออมเพื่อที่อยู่อาศัยดีแล้ว แต่หวังว่าอนาคตจะมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ในทำนองเดียวกันด้านสวัสดิการเสียชีวิตมีความคาดหวังว่าอนาคตครอบครัวผู้เสียชีวิตจะได้รับเงินสวัสดิการช่วยเหลือในจำนวนที่เหมาะสม และในด้านการเกิดมีความคาดหวังในอนาคตว่าลูกที่เกิดมาจะได้รับการช่วยเหลือด้านการศึกษา เช่นเดียวกัน ในด้านสุขภาพมีความคาดหวังที่จะได้รับเงินชดเชยในกรณีเจ็บป่วยที่เหมาะสม 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของประชาชนผู้ขอรับบริการ พบว่า มีปัจจัย 6 ตัวแปร คือ เพศ การศึกษา อาชีพ สวัสดิการที่ต้องการมากที่สุดในปัจจุบันลำดับที่ 1 (สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย) การได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนสวัสดิการชุมชน 6 ด้าน และระดับความคิดเห็นต่อกองทุนสวัสดิการชุมชน มีความสัมพันธ์กับความต้องการจำเป็นของประชาชนผู้ขอรับบริการอย่างมีนัยสำคัญ 3. การพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการระดับเมืองที่มีประสิทธิผล ได้รูปแบบชื่อว่า “HELPH Model” มีองค์ประกอบสำคัญคือ การกำหนดเป้าหมายร่วมกันเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยได้เข้าถึงสวัสดิการและมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น โดยการจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการต้องอิงหลักการสำคัญ 6 ประการ และมีปัจจัย เงื่อนไข 10 ประการ มาเป็นตัวหนุนเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างการทำงานแบบประสานความร่วมมือเชิงบูรณาการระหว่างชุมชน ภาครัฐ กรุงเทพมหานคร สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน ให้มีความเข้มแข็งมีพลังที่จะร่วมมือกันช่วยเหลือประชาชนในเขตเมืองให้มีความมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากเดิมซึ่งรูปแบบนี้ได้ผ่านกระบวนการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยการศึกษาที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษาแบบกรณีเฉพาะ (Case Study) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เครื่องมือ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. ระยะเวลาในการทำการศึกษา
7. การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่และสมาชิก ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยมาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพราะร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 นำกำไรที่ได้มาจัดการสวัสดิการชุมชนได้อย่างเหมาะสม โดยผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ประกอบด้วย

1. ประธานกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่และสมาชิก ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และคณะกรรมการ
2. กลุ่มลูกค้า ร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

3. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้การเก็บข้อมูล โดยการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้การสัมภาษณ์ (In depth Interview) บันทึกข้อมูลภาคสนาม (Field Note) ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยมีหน้าที่ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Note) และต้องใช้วิจารณญาณในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เพื่อใช้ในการค้นหาลักษณะการดำเนินงาน เพื่อศึกษาสภาพการณ์ของการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และนำเสนอแนวทางการแก้ไขการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

2.1.1 ติดต่อผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อบันทึกหมาย วัน เวลา สถานที่เพื่อขอความร่วมมือในการสอบถามข้อมูล รวมถึงการสัมภาษณ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 ผู้วิจัยชี้แจงให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเข้าใจถึงวัตถุประสงค์การวิจัย บทบาทและหน้าที่ของผู้วิจัยและกลุ่มประชากร เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในการเก็บข้อมูล และเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลก่อนการเริ่มสัมภาษณ์

2.1.3 เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลภาคสนาม (Field Note) ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ใช้วิธีการการสัมภาษณ์ (In depth Interview) แบบเจาะลึกประเด็นต่างๆ ที่ผู้วิจัยสนใจ โดยการสัมภาษณ์ที่เป็นลักษณะของการสนทนา จัดรูปแบบทั้งลักษณะเป็นทางการ (Formal Interview) และไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในขณะบันทึกข้อมูลภาคสนาม และเพื่อให้เกิดบทสนทนาที่เป็นธรรมชาติ ที่อยู่ในลักษณะของการสนทนาเชื่อมโยงความคิด ความรู้สึก จะนำมาซึ่งประเด็นใหม่ๆ ที่น่าสนใจเพื่อนำมาประกอบการศึกษาต่อไป โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ของการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์สภาพปัญหาและ

แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อหา แนวทางการแก้ไขการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชน บ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในการดำเนินธุรกิจ ผู้วิจัยจะ หยุดเก็บข้อมูลเมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลที่มีลักษณะอิ่มตัว หรืออีกนัยคือ ไม่ว่าผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากผู้ให้ ข้อมูลหลักอีกกี่คนก็ไม่สามารถสรุปมโนทัศน์ (Concept) เป็นอย่างอื่นไปได้

2.1.4 อุปกรณ์ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล

- สมุดบันทึก เพื่อบันทึกเหตุการณ์ที่ได้รับจากการสังเกตการณ์ประจำวัน
- แฟ้มรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้รวบรวมข้อมูลในแต่ละส่วน
- กล้องถ่ายรูป เพื่อบันทึกภาพเหตุการณ์และกิจกรรมต่างๆ ที่สำคัญ
- วิทยุโอบันทึกภาพและบันทึกเสียง เพื่อบันทึกข้อมูลและช่วยในการเก็บข้อมูล

ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยไม่สามารถบันทึกได้ทั้งหมดในการสัมภาษณ์

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่ได้ศึกษาจาก เอกสาร (Documentary Study) ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร บทความ เอกสารต่างๆ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลจากการศึกษา ภาคสนาม (Field Study) ใช้วิธีการสำรวจภาคสนาม (Field Survey) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ (Key Informants Interview) การสัมภาษณ์แบบ เจาะลึก (In-depth Interview) หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความ น่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้วิธีการแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) คือ การรวบรวม ข้อมูลในเรื่องเดียวกัน ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมควบคู่กับการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก พร้อมกับศึกษาข้อมูลจากเอกสารประกอบผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ การศึกษาจากการค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) รวบรวมจาก หนังสือ บทความทางวิชาการ บทความที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความ หลากหลายที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน เพื่อนำไปใช้ในการประกอบการศึกษาวิจัย และทำการสรุปตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. เครื่องมือ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument) เพื่อศึกษาสภาพการณ์ของการจัดการ สวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพการ จัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่

สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี นำเสนอแนวทางการแก้ไขการจัดสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย

1) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อหรือประเด็นไว้เพียงกว้างๆ ล่วงหน้า โดยเป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด และในการสัมภาษณ์สามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนครอบคลุมในประเด็นของวัตถุประสงค์การศึกษา โดยมีแนวคำถามในการวิจัยเพื่อใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 (ประวัติชุมชน) และการเปลี่ยนแปลง
3. ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
4. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี การบริหารจัดการของกลุ่ม
5. การจัดสวัสดิการชุมชนของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5
6. ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5
7. ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5
8. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

2) แบบสังเกต (Observation)

ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้สังเกตต้องปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มคนที่ศึกษา เข้าไปอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานาน จนคนในชุมชนรู้สึกว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่มิ้นักวิจัยมาอาศัยอยู่ จดบันทึกรายละเอียดของสิ่งที่สังเกตได้

3) การศึกษาเอกสาร (Document Research)

ข้อมูลที่ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร บทความ และเอกสารต่างๆ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เป็นแหล่งข้อมูลทางทุติยภูมิ (Secondary Data) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

4) ตัวผู้วิจัย

ตัวผู้วิจัย เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการพูดคุย โดยการสัมภาษณ์ สังเกต และปฏิบัติตนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครอบคลุม และเชื่อถือได้

5) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีแนวคิด หลักการจากหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์
2. กำหนดประเด็นหลักและประเด็นย่อย เพื่อให้ข้อคำถามมีรายละเอียดที่สอดคล้องครบถ้วนตามวัตถุประสงค์งานของงานวิจัยที่ศึกษา
3. ปรับปรุงพัฒนาข้อคำถาม ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง

4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับว่ามีความถูกต้อง มีความเข้าใจที่สอดคล้องตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) เป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยใช้วิธีตรวจสอบ คือ ตรวจสอบแหล่งข้อมูล (Data Triangulation) โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ข้อมูลจากการสังเกตของผู้วิจัยในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ก่อนนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์ และสรุปผลการศึกษาวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา โดยจำแนกประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชน แนวคิดการบริหารจัดการ มาวิเคราะห์ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและอื่นๆ เพื่อมาเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยใช้แนวคิดทฤษฎีปรากฏการวิทยา มาใช้ในการศึกษาเพื่อศึกษาเรื่องราวหรือความคิดที่เกิดขึ้นตามวิถีทางอย่างลึกซึ้ง รอบด้านและเป็นอิสระ การสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวถือเป็นวิธีสำคัญในการได้ข้อมูลแบบเจาะลึกเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์การดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ พื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้เพื่อให้ตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนและมีความน่าเชื่อถือ โดยในแต่ละครั้งที่เก็บข้อมูลจะบันทึกข้อมูลไปพร้อมกัน พร้อมการนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ แยกประเภทและวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดเพื่อหาข้อสรุป ซึ่งเป็นการตรวจสอบทันทีและตรวจสอบในช่วงของการวิเคราะห์ข้อมูล นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย และนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารมา

ประกอบการอภิปราย นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Description Analysis)

6. ระยะเวลาในการทำการศึกษา

การศึกษานี้ได้ใช้เวลาดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ.2563 รวมระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ 15 เดือน ผู้วิจัยได้กำหนดแผนการดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ 1 แผนการดำเนินงานวิจัย

ระยะเวลา	รายละเอียด
เดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563	<p>การศึกษาข้อมูลความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา การศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แนวคิดการเสริมสร้างศักยภาพ 2. แนวคิดสวัสดิการชุมชน 3. แนวคิดวิสาหกิจชุมชน 4. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 5. กลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่ สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 1 แผนการดำเนินงานวิจัย (ต่อ)

ระยะเวลา	รายละเอียด	
สิงหาคม พ.ศ. 2563 ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2563	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบ สัมภาษณ์ แบบสอบถาม และ แบบสังเกต	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชุมชน บ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปาก เกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2. การจัดการดำเนินงานของ กลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุน บ้านใหม่ 3. การจัดการสวัสดิการชุมชน ด้วยวิสาหกิจชุมชนของ กลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุน บ้านใหม่ 4. ปัญหาหรืออุปสรรคของ การจัดสวัสดิการชุมชนด้วย วิสาหกิจชุมชนของกลุ่ม ร้านค้าชุมชนกองทุน บ้านใหม่
พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2563	วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการ วิจัย การนำเสนอผลงานวิจัย และทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์	<p>การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการ พรรณนาวิเคราะห์ โดยใช้ข้อมูล จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ประกอบ กับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แบบเป็นทางการ และไม่เป็น ทางการ และอื่นๆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สรุปผลการวิจัย 2. อภิปรายผล 3. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

7. การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้คำนึงถึงจรรยาบรรณผู้วิจัยและพิทักษ์สิทธิตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการเก็บข้อมูล จนกระทั่งนำเสนอผลงานการวิจัย ดังนี้

7.1 ผู้วิจัยแนะนำตัวแก่ผู้ให้ข้อมูลว่าเป็นนักศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร พร้อมทั้งบอกวัตถุประสงค์ของการวิจัยรวมทั้งแนวคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์

7.2 ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย รวมทั้งขออนุญาตบันทึกข้อมูล โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงตลอดการสัมภาษณ์

7.3 ผู้วิจัยได้ชี้แจงกับผู้ให้ข้อมูลทราบว่า ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปใช้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน เท่านั้น ผู้วิจัยจะไม่นำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ดังกล่าวโดยเด็ดขาด และหากผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวกที่จะตอบในคำถามใด ผู้ให้ข้อมูลสามารถปฏิเสธในการตอบคำถามดังกล่าวได้ตลอดเวลา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาเรื่องการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 3) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี

ส่วนที่ 1 ศึกษาสภาพการณ์การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ส่วนที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ส่วนที่ 1 ศึกษาสภาพการณ์การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

จากศึกษาสภาพการณ์การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ประธานกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่และสมาชิก ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และคณะกรรมการ 2) กลุ่มลูกค้า ร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 3) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์

5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี จำนวน 20 คน เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชน ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น การประกอบอาชีพ ปัญหาในชุมชน ทิศทางสังคมการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ทั้งที่เป็นจุดอ่อนและจุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรคหรือสร้างโอกาสการดำเนินงานของการเสริมสร้างศักยภาพด้านการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชนในอนาคต

1. ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของการเสริมสร้างศักยภาพด้านการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ทั้งหมด 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ประธานและสมาชิกผู้เป็นแกนนำ จำนวน 10 คน 2) ลูกค้า จำนวน 5 คน 3) ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 5 คน

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

ผู้ให้ข้อมูล	อายุ	ระยะเวลาในการสัมภาษณ์
ประธาน	64	3 ชั่วโมง
รองประธาน	61	3 ชั่วโมง
สมาชิกผู้เป็นแกนนำ คนที่ 1	70	1 – 2 ชั่วโมง
สมาชิกผู้เป็นแกนนำ คนที่ 2	36	1 – 2 ชั่วโมง
สมาชิกผู้เป็นแกนนำ คนที่ 3	52	1 – 2 ชั่วโมง
สมาชิกผู้เป็นแกนนำ คนที่ 4	48	1 – 2 ชั่วโมง
สมาชิกผู้เป็นแกนนำ คนที่ 5	53	1 – 2 ชั่วโมง
สมาชิกผู้เป็นแกนนำ คนที่ 6	63	1 – 2 ชั่วโมง
สมาชิกผู้เป็นแกนนำ คนที่ 7	57	1 – 2 ชั่วโมง
สมาชิกผู้เป็นแกนนำ คนที่ 8	44	1 – 2 ชั่วโมง
ลูกค้า คนที่ 1	24	30 นาที – 1 ชั่วโมง
ลูกค้า คนที่ 2	39	30 นาที – 1 ชั่วโมง
ลูกค้า คนที่ 3	65	30 นาที – 1 ชั่วโมง
ลูกค้า คนที่ 4	27	30 นาที – 1 ชั่วโมง
ลูกค้า คนที่ 5	41	30 นาที – 1 ชั่วโมง
ประชาชนในพื้นที่ คนที่ 1	36	40 นาที – 1 ชั่วโมง

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล	อายุ	ระยะเวลาในการสัมภาษณ์
ประชาชนในพื้นที่ คนที่ 2	45	40 นาที - 1 ชั่วโมง
ประชาชนในพื้นที่ คนที่ 3	32	40 นาที - 1 ชั่วโมง
ประชาชนในพื้นที่ คนที่ 4	28	40 นาที - 1 ชั่วโมง
ประชาชนในพื้นที่ คนที่ 5	57	40 นาที - 1 ชั่วโมง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 (ประวัติชุมชน) และการเปลี่ยนแปลง

ตำบลบ้านใหม่อยู่ในการปกครองเทศบาลนครปากเกร็ด เดิมเป็นสุขาภิบาลปากเกร็ดที่จัดตั้งโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2498 เริ่มแรกครอบคลุม 4 ตำบล จำนวน 24 หมู่บ้าน ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเขตสุขาภิบาล 1 ครั้งเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2514 ครอบคลุมเขตการปกครอง 5 ตำบล 34 หมู่บ้าน จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 25 แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 มาตรา 6 แห่ง พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง “เทศบาลตำบลปากเกร็ด” ต่อมาเทศบาล ตำบลปากเกร็ดได้พัฒนาขึ้นโดยลำดับจนสมควรยกฐานะเป็น “เทศบาลเมืองปากเกร็ด” จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 178 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2538 และมาตรา 13 วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกา จนปัจจุบันเทศบาลเมืองปากเกร็ด ได้พัฒนาขึ้นตามลำดับ จนได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลนคร โดยประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง “เทศบาลนครปากเกร็ด” จังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2543 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกาเล่มที่ 117 ตอนที่ 10 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2543

ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 เป็นชุมชนที่เกิดขึ้นตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทยที่ต้องการให้ประชากรทุกๆ คนในเขตเทศบาลได้ร่วมกันขับเคลื่อนพัฒนาและมีส่วนร่วมในการป้องกัน รวมถึงแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนตนเอง เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐ คือ เทศบาล ในแต่ชุมชนจะมีคณะกรรมการ จำนวน 9 คน ที่เป็นตัวแทนของประชากรของทั้งหมดในชุมชน ในการดำเนินงานประสานงานติดต่อกับเทศบาล ปัจจุบันชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 มีประธานชุมชน และคณะกรรมการชุมชนเป็นผู้ดูแล ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ เทศบาล อสม. และกลุ่มต่างๆ จัดกิจกรรมสร้างความสามัคคี การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ประกอบไปด้วย วัดสลักเหนือ โรงเรียนวัดสลักเหนือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านใหม่ โรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ บ้านเรือนของประชาชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 โรงเรียนกองทัพบกอุบลมิ่ง (ช่างกล ชส.ทบ.) ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 มีที่ตั้งติด

กับถนนติวานนท์-ปทุมธานี และอยู่ติดแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้การเดินทางสะดวก สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง อยู่ใกล้กับโรงพยาบาล สถานีตำรวจ ห้างสรรพสินค้า สถานที่จัดแสดงสินค้าและบริการในอดีตภายในชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 มีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ถึง 3 บริษัท แต่ในปัจจุบันคงเหลือที่ยังเดินสายการผลิตอยู่ 2 บริษัท

ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 มีความสัมพันธ์ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอย่างดี มีกิจกรรมที่ทำร่วมกันของคนในชุมชน เช่น ทำบุญขึ้นปีใหม่ของชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 คนในชุมชนจะร่วมกันจัดเตรียมอาหารเพื่อนำมาใส่บาตรพระสงฆ์ มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการนำของขัวญมาจับฉลาก ร่วมกันรับประทานอาหาร เพื่อเป็นการเริ่มต้นปีใหม่ที่ พร้อมทั้งมีการพูดคุยถึงเรื่องต่างๆ ที่ผ่านมา เสนอแนะการแก้ปัญหาในชุมชนต่อผู้นำชุมชนและนักการเมืองท้องถิ่น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ เทศกาลสงกรานต์ จัดกิจกรรมสงฆ์พระรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ในชุมชน สมาชิกในชุมชนจะไปวัดเพื่อทำบุญตักบาตร ทำบุญโรงทานเลี้ยงอาหารชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ประเพณีลอยกระทงเพื่อขอขมาต่อพระแม่คงคา ทางวัดร่วมกับชุมชนโรงเรียนวัดสลักเหนือ จัดทำกระทงจากวัสดุในชุมชนมาจำหน่ายเพื่อนำเงินมอบให้วัด อีกทั้งยังทำให้สมาชิกในชุมชนมีรายได้จากการจำหน่ายอาหาร สิ่งของ รวมทั้งกระเป๋าผ้าลดโลกร้อนของร้านค้าชุมชน กิจกรรมเหล่านี้ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน กิจกรรมวันเด็ก ประธานชุมชนและคณะกรรมการชุมชนจะออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้มอบให้ร้านค้า บริษัทในพื้นที่ของชุมชน เพื่อขอความอนุเคราะห์ของขัวญเพื่อมาแจกเด็กภายในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง ชาวบ้านในชุมชนจะนำของขัวญหรือเงินเพื่อมอบเป็นทุนการศึกษา ทางโรงเรียนนำโดยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสลักเหนือ คณะครู จัดกิจกรรมสันตนาการมาร่วมสร้างสีสันในงาน และเป็นพิธีกรดำเนินงาน เด็กในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงมีความสุขกับกิจกรรมวันเด็กที่ชุมชนจัดขึ้น อีกทั้งผู้ปกครองที่พาบุตรหลานมาทางชุมชนมีการตั้งขุ้มอาหารหวานคาว ให้รับประทานตลอดทั้งงาน กิจกรรมทั้งหมดในชุมชน กิจกรรมภายในชุมชนได้เงินสนับสนุนจากกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ นำโดยประธานชุมชน (ประธานกลุ่มร้านค้าชุมชนบ้านใหม่) คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มร้านค้าชุมชน ได้นำกำไรส่วนหนึ่งจากการจำหน่ายกระเป๋าผ้า สินค้าอื่นๆ ของชุมชน รวมทั้งความร่วมมือร่วมแรง ร่วมใจของคนในชุมชนทำให้กิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้น และดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตลอดหลายปี

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 มีพื้นที่จริงๆ กินไปหลายหมู่บ้าน แต่ที่อยู่ก็คือชุมชน ซอยวัดสลักเหนือ สมาชิกในชุมชน ประมาณ 1,000 กว่าหลังคาเรือน ประชากรทั้งหมด ประมาณ 2,000 กว่าคน และตอนนี้ยังมีพื้นที่ขยายมากขึ้นเนื่องจากการขยายตัวของเมือง มีหมู่บ้านจัดสรรเพิ่มขึ้น ทำให้

จำนวนคนในชุมชนก็เพิ่มขึ้นตาม” (ประธานชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“เมื่อก่อนในซอยมีโรงงาน 3 โรงงาน เป็นโรงงานทอผ้าทั้งหมด คนงานเยอะมาก มีทั้งคนที่อยู่ในซอยและคนจากชุมชนอื่นเข้ามาทำงาน บางคนก็ตั้งรกรากสร้างครอบครัวอยู่ที่นี้ จนตอนนี้โรงงานได้ปิดตัวกิจการถาวรกลายเป็นหมู่บ้านจัดสรร อีกหนึ่งโรงงานยังรับผลิตบ้างแต่น้อยจะใช้แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ อีกหนึ่งโรงงานเปิดการผลิตปกติ” (รองประธานชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน คนในชุมชนดั้งเดิมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จากรุ่นสู่รุ่น แต่ปัจจุบันมีหมู่บ้านจัดสรรเพิ่มขึ้นทำให้คนในชุมชนเพิ่มขึ้นตามแต่ความสัมพันธ์ไม่ได้ใกล้ชิดกันเหมือนอดีต” (ประธานชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“เวลาว่างภายในชุมชน งานปีใหม่ วันเด็ก ลอยกระทง ประเพณีต่างๆ ชาวบ้านจะร่วมมือร่วมแรงกันจัดงาน ทำบุญร่วมกัน สรงน้ำพระวันสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุชุมชนนี้จะจัดทุกปีไม่ขาด บ้านนี้ทำก๋วยเตี้ยมาเลี้ยว บ้านนี้ทำน้ำดื่มมาเลี้ยว กลุ่มร้านค้า กลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน นำเงินไปซื้อผ้าเช็ดตัว ของขวัญให้กับผู้สูงอายุในวันสงกรานต์ ชาวบ้านจะมารวมตัวกันที่วัดเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“เวลาที่ชุมชนมีงานจะเป็นช่วงเทศกาลต่างๆ อย่างทำบุญปีใหม่ซอยที่จัดตอนต้นปีชาวบ้านจะมารวมกัน เป็นเวลาที่พวกเราทำบุญเสร็จแล้วก็กินข้าวร่วมกันพูดคุยถึงสารทุกข์สุขดิบกัน บางบ้านมีปัญหาเกี่ยวกับท่อน้ำระบายไม่ดี เกี่ยวกับขยะที่มีคนมาทิ้งส่งกลิ่น เราจะส่งเรื่องให้กับท่านประธานชุมชน หรือ ท่าน ส.ส. ได้นำไปแก้ไขให้กับชาวบ้าน” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 6, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

เมื่อได้ดำเนินการเข้าสู่ชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลของกระบวนการทำงานของร้านค้าต่างๆ ในชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการร่วมพูดคุย พร้อมสังเกตพฤติกรรม ของทุกๆ คน ทั้งที่เป็นคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่ร้านค้าชุมชน จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมการปฏิบัติตน และการแสดงออก ทางสีหน้า และท่าทาง บ่งบอกถึงเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการและการทำงานในร้านค้าได้เป็นอย่างดี คือ เป็นผู้ที่มีรู้และเข้าใจถึงหน้าที่ของการเป็นผู้ประกอบการร้านค้า จากการเรียนรู้ พัฒนาความสามารถ เพิ่มทักษะ มีการอบรมสัมมนา หาความรู้เพิ่มเติมพร้อมทั้งเข้าศึกษาดูงาน นำเอาประสบการณ์มาบูรณาการในการดำเนินการที่จะเป็น

ผู้ประกอบการที่ดี อีกทั้งรวมถึงการมีความตั้งใจ กล้าคิด กล้าทำ มีวิสัยทัศน์และทัศนคติที่ดี รู้จักใช้เทคนิคในการที่แก้ไขปัญหาต่างๆ มีการตั้งเป้าหมายร่วมกันที่จะพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด เสนอแนะและดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สามารถพึ่งพาตนเองได้ในชุมชน รู้จักลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ มีความรักในองค์กร มีความสามัคคี ตลอดจนพัฒนาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

จากอดีตชุมชนนี้มีโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอถึง 3 บริษัท ทำให้ประชากรในชุมชน ดั้งเดิมที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอทำให้มีพื้นฐานด้านการตัดเย็บเป็นอย่างดี ความรู้ความสามารถนี้จึงส่งต่อมาสู่ลูกหลาน ทำให้คนในชุมชนส่วนมากมีความสามารถในการตัดเย็บ การใช้จักรเย็บผ้าและทำงานเกี่ยวกับงานฝีมือเป็นอย่างดี อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ มีการอบรมการผู้เชี่ยวชาญมาให้การอบรมเกี่ยวกับงานฝีมือต่างๆ และชาวบ้านในชุมชนรวมตัวกันสอนงานฝีมือที่ตนถนัดให้กับสมาชิกในชุมชน แต่ในปัจจุบันมีคนจากภายนอกชุมชนเข้ามาอาศัยจำนวนมากขึ้นทำให้มีอาชีพที่หลากหลายขึ้น คนพื้นที่ดั้งเดิมเริ่มออกไปทำงานในเมืองเป็นจำนวนมาก จะมีผู้สูงอายุที่อยู่บ้าน และขายอาหารตามสั่ง ก๋วยเตี๋ยว หรือร้านขายของชำ บางคนเป็นแม่บ้านจะมีงานอดิเรก เช่น เย็บพวงกุญแจ ทำดอกไม้ประดิษฐ์ เย็บกระเป๋าผ้า กระเป๋าสาน ซึ่งทางชุมชนร่วมกับเทศบาลนครปากเกร็ดได้จัดโครงการสอนทำกิจกรรมสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และสามารถสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง โดยเข้าร่วมกับกลุ่มร้านค้าชุมชนตัดเย็บกระเป๋า รีดหรือบรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อเตรียมจำหน่ายตามงานต่างๆ นอกจากนี้ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 เป็นสถานที่ตั้งของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ มีวัดและโรงเรียน โรงงานอุตสาหกรรม โรงเรียน ขส.ทบ. ทำให้ได้รับการสนับสนุนทุนทางสังคมจากหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างดี โรงงานสิ่งทอในชุมชนทำให้ร้านค้าได้ผ้าที่เป็นวัสดุหลักในราคาที่ถูกกว่าท้องตลาด รู้คุณสมบัติผ้าแต่ละชนิด

กลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นกลุ่มร้านค้าที่ผลิตกระเป๋าผ้าลดโลกร้อนจำหน่าย โดยมีสมาชิกในชุมชนเป็นผู้ผลิตสินค้า ซึ่งการผลิตกระเป๋าผ้ามีหลายขั้นตอนแต่ละขั้นตอนจะแบ่งหน้าที่กันของสมาชิก

1. ขั้นตอนการตัดผ้า จากการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มร้านค้าชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ประธานกลุ่มเป็นผู้ออกแบบกระเป๋ารวมถึงขั้นตอนการตัดเย็บกระเป๋า มีผู้ช่วยอีก 4-5 คน ในช่วงที่มียอดการสั่งซื้อเข้ามาจำนวนมากหลักพันใบขึ้นไป แบบกระเป๋าจะมีทั้งจากลูกค้าสั่ง และจากประธานเป็นคนออกแบบเอง จะเน้นไปทางการใช้งานเป็นหลัก
2. ขั้นตอนการเย็บผ้า เป็นขั้นตอนต่อจากการตัดผ้าโดยการนำผ้าที่ตัดมาเย็บตามแบบ เมื่อมียอดสั่งซื้อสินค้าเข้ามาจำนวนมากจะมีสมาชิกในกลุ่มที่เป็นคนในชุมชนมารับไปเย็บที่บ้านบางส่วน
3. ขั้นตอนการรีดเพื่อเข้าทรง หลังจากการเย็บประกอบเข้าเป็นกระเป๋าแล้ว จะเป็นขั้นตอนการรีดให้สินค้าได้รูปทรงสวยงาม ตรวจสอบความเรียบร้อยของผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปจำหน่าย มีสมาชิกใน

กลุ่มร้านค้าชุมชน และเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนมารับไปรีดที่บ้านเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และสร้างรายได้

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“เราสามารถซื้อผ้าจากโรงงานวินเนอร์ได้ในราคาที่ค่อนข้างถูกกว่าท้องตลาด ทำให้ต้นทุนเราลดลงไปอีก ประหยัดทั้งค่าเดินทาง กำไรก็จะมากขึ้น” (ประธานชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“การที่เรามีโรงงานทอผ้าอยู่ในชุมชนส่งผลดีกับร้านกระเป๋ เราได้วัตถุดิบหลักในราคาที่ถูกลงและทางโรงงานให้ความช่วยเหลือชุมชนตลอด ให้สถานที่หน้าโรงงานจัดงานวันเด็ก ให้ยืมโต๊ะให้พนักงานมาช่วยแรงในการจัดเตรียมสถานที่” (รองประธานชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“ในการตัดเย็บ ประธานกลุ่มร้านค้าชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ประธานกลุ่มเป็นผู้ออกแบบกระเป๋ารวมถึงขั้นตอนการตัดเย็บกระเป๋ มีผู้ช่วยอีก 4-5 คน มาช่วยในช่วงที่มียอดการสั่งซื้อเข้ามาจำนวนหลักพันใบขึ้นไป แบบกระเป๋ามีทั้งจากลูกค้าสั่ง และจากประธานเป็นคนออกแบบเอง จะเน้นไปทางการใช้งานเป็นหลัก” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 คนที่ 4, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“เรามีการแบ่งหน้าที่ในการผลิตกระเป๋ ตามขั้นตอนการผลิต และมีการจัดสรรหน้าที่ต่างๆ ให้กับสมาชิก เพื่อให้ทำงานกันตามหน้าที่และเกิดประสิทธิภาพ” (รองประธานชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

4. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี การบริหารจัดการของกลุ่ม

ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี การบริหารจัดการของกลุ่ม พบว่ามีกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน โดยมี 3 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย ดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย การควบคุมประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับหลักการบริหารสากล และการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีกระบวนการบริหารจัดการที่ประกอบด้วย การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการควบคุม ประเมินผล โดยมีหลักการบริหารจัดการดังนี้

1. ด้านการเงิน มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายที่ถูกต้องและรายงานแก่สมาชิกทราบถึงความเคลื่อนไหว มีการเก็บรักษาเงินและควบคุมการใช้จ่ายของคณะกรรมการอย่างรอบคอบ มีการประหยัดและรู้จักการใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น เป็นการรักษาสภาพคล่อง คัดกรองลูกค้าที่จะดำเนินการค้าขาย เลือก

ลูกค้าที่ค่อนข้างมีความมั่นคงทางการค้า มีการประกันอัตราความเสี่ยง โดยการลงทุนที่มีความพอประมาณ ไม่ลงทุนเกินตัว คือ การดำเนินงานและการตัดสินใจในลักษณะนี้จะทำให้การเติบโตมีความมั่นคง

2. ด้านการผลิต มีการวางแผนการผลิต วางแผนการทำงานของกลุ่ม มีการปรึกษาหารือร่วมกันของคณะกรรมการและหารือกับหน่วยงานภาครัฐในด้านต่างๆ สมาชิกมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการผลิต เพื่อให้มีการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ หากสมาชิกไม่เข้ามามีส่วนร่วมก็จะเกิดปัญหาขึ้นได้

3. ด้านการตลาด มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาตลาด มีตราสินค้าเป็นของตนเอง มีการวางแผน มีวิธีโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่สร้างชื่อเสียงอย่างน่าเชื่อถือ และมีต้นทุนน้อย การไม่เอาัดเอาเปรียบโดยการซื้อตัดตย์ การส่งสินค้าให้ทั่วประเทศโดยคิดค่าบริการตามจริง ส่งมอบสินค้าตรงจำนวนและสินค้าที่มีคุณภาพ ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินการคือ ความซื่อสัตย์ การรักษาคุณภาพสินค้า การปรับปรุงสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

4. ด้านบุคคล เน้นการพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ในงาน มีการฝึกทักษะในการผลิตให้มีการอบรมเพิ่มเติม ซึ่งจะมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนมาอบรมความรู้เพิ่มเติมให้ มีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร เช่น ความรู้การผลิต การแปรรูป การตลาด การบริหารบุคคลมีความสอดคล้องกับแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตในการทำงาน การดูแลสมาชิกทุกคนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม พัฒนาทักษะสมาชิกอย่างต่อเนื่อง การสร้างจิตสำนึกเรื่องคุณภาพ การเสริมสร้างบุคลากรให้มีระเบียบวินัยในการทำงาน เน้นความซื่อสัตย์ สุจริต เพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพ มาตรฐานที่ดี

5. ด้านการบริหารกลุ่ม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม ซึ่งมีการเลือกตั้ง ทุกๆ 4 ปี โดยมีตำแหน่ง ดังนี้ ประธาน รองประธาน ที่ปรึกษา เภรัญญิก และเลขานุการ รวมถึงจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการฝ่ายบริการ คณะกรรมการฝ่ายการตลาด และคณะกรรมการฝ่ายอาคารสถานที่ โดยการบริหารกลุ่ม เน้นการมีส่วนร่วมของทุกๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการหรือสมาชิก ทุกคนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการ คิด วิเคราะห์ สำรอง ความต้องการในส่วนต่างๆ ของชุมชน และวิเคราะห์สภาพปัญหา ทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่ตนเองรับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ และได้รับค่าตอบแทนตามบทบาทหน้าที่ของตน ทุกฝ่ายมีศักยภาพในการทุ่มเททั้งร่างกาย และแรงใจ ให้กับกลุ่มอีกทั้งยังร่วมกันตรวจสอบและพัฒนาการดำเนินการ แก้ไขปัญหาต่างๆ ภายในกลุ่ม มีการพูดคุย ปรึกษาหารือ รวมถึงให้คำแนะนำ สั่งสอน และให้โอกาสสมาชิกได้ปรับเปลี่ยนและปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเอง

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“เราเริ่มรวมกลุ่มจากการเอาความเสียสละและความซื่อสัตย์มาแชร์กัน เปิดเป็นเวทีประชาคม แลกเปลี่ยนกัน จากเริ่มต้นเพียงไม่กี่คน สมาชิกเราก็เพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 คนที่ 1, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“ฉันแทบจะทำไม่ได้ ตอนแรกก็ว่าจะทำได้ไหม ก็ค่อยๆ ปรับไปเรื่อยๆ ได้ผลก็เอาของไปฝากขายก็ขายดีขึ้น” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 2, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“เรามีงานอะไรช่วงไหน ต้องใช้เครื่องมือเครื่องมือและอุปกรณ์อะไรบ้าง เราก็ต้องจัดเตรียมล่วงหน้าเอาไว้ พอเขามาครั้งแรกแล้วเรามีขาย ตรงกับความต้องการ ทีนี้เขาก็จะไม่ไปซื้อที่อื่น ช่วงงานปีหน้าเขาก็มาซื้อใหม่” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 3, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“มีการประชุมอยู่เป็นประจำทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้งเกี่ยวกับเรื่องรายรับ รายจ่าย ประธานจะต้องชี้แจงว่ามีปัญหาอะไรไหม สมาชิกมีปัญหาอะไรไหม เช่น มีปัญหาจากพนักงานในร้าน เราก็จะเรียกพนักงานมาพูดคุย สอบถาม โดยใช้การพูดคุยเป็นหลัก และประชุมใหญ่ 1 ครั้ง เพื่อฟังความคิดเห็นต่างๆ ของสมาชิกทั้งหมด โดยมีตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านมาเข้าร่วมประชุม ให้ได้รับเงินปันผล และจัดกิจกรรมงานปีใหม่ให้ด้วย มีการจับสลากเพื่อรับของรางวัล โดยเน้นให้สมาชิกทุกคนได้รับของรางวัลทั้งหมด” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 4, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“กลุ่มของเราไม่ว่าจะเป็น คณะกรรมการหรือสมาชิกทุกคน เริ่มมาจากคนที่ไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับการค้าขาย เพราะทุกคนมีอาชีพทำการเกษตร และรับจ้างมาก่อน แต่จากปัญหาที่เกิดขึ้นจึงทำให้พวกเราต้องกลับมาช่วยกันคิดเพื่อพัฒนาชุมชนของเรา พัฒนาการเรียนรู้ไปเรื่อยๆ รู้สึกมีความท้าทาย และได้ลงมือทำ และปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้สิ่งผิดถูก รู้จักแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ จนมาถึงทุกวันนี้เราไม่ได้แบ่งแยกว่ามันเป็นหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง แต่มันเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องร่วมกันมีความรับผิดชอบทั้งหมด โดยทุกคนมีส่วนร่วมทั้งหมด รู้สึกรักและห่วงหาเป็นเจ้าของร่วมกัน” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

5. การจัดการสวัสดิการชุมชนของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

การจัดการสวัสดิการชุมชนของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ทั้ง ด้าน ได้แก่ ด้านการเกิด ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขอนามัย ด้านการเสียชีวิต

1. ด้านการเกิด รูปแบบการจัดการสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการด้านการเกิด หลักการคือให้ผู้เป็นแม่ได้รับสวัสดิการช่วยเหลือค่าทำคลอด ซึ่งเป็นความจำเป็นพื้นฐานที่ทุกคนพึงมีสิทธิได้รับ แม้จะเป็นจำนวนเงินที่ไม่มากแต่อาจจะเป็นสวัสดิการเดียวของใครอีกหลายคนที่ได้รับ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือให้สมาชิกและผู้มีรายได้น้อยมีหลักประกันสังคมในการรักษาพยาบาล ค่าทำคลอด และให้สมาชิกและคนในชุมชนร่วมกันแสดงความยินดีต้อนรับกับสมาชิกใหม่ในครอบครัวและชุมชน

กิจกรรมการจัดสวัสดิการด้านการเกิดเป็นเพียงการจ่ายเงินค่าทำคลอดบางส่วน และการเยี่ยมเยียนให้กำลังใจ อย่างไรก็ตามการพัฒนาารูปแบบสวัสดิการการเกิดให้ดีขึ้นควรมีการเปิดบัญชีเงินฝากให้กับบุตรด้วย เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็กรักการออม ซึ่งปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญให้การจัดสวัสดิการด้านการเกิดให้มีประสิทธิภาพนั้นสมาชิกจะต้องมีการออมสม่ำเสมอ และคนในชุมชนมีความเอื้อเพื่อสามัคคีกัน

2. ด้านสิ่งแวดล้อม รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งหลักการในการดำเนินงานเป็นลักษณะน้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า ชุมชนจะต้องเป็นผู้ริเริ่มกระบวนการชุมชนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในก่อน และเชื่อมโยงประสานเครือข่ายระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมคูคลองที่มีประสิทธิภาพ ในด้านการจัดสวัสดิการสิ่งแวดล้อมจะต้องดำเนินการไปพร้อมกับการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย และการพัฒนาชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชนร่วมกันบำบัด พื้นฟูสิ่งแวดล้อม ซึ่งกิจกรรมด้านจัดสวัสดิการสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่ตัวเงิน แต่เป็นฐานการจัดสวัสดิการร่วมกันผ่านเครื่องมือหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นกิจกรรมร่วมกันกับหน่วยงาน เช่น กิจกรรมทอดผ้าป่าขยะ กิจกรรมวันสิ่งแวดล้อมโลก และกิจกรรมสร้างความรู้ความตระหนักในการบำบัด พื้นฟูสภาพแวดล้อม และรักษาคลอง เช่น กิจกรรมทำน้ำหมักชีวภาพ กิจกรรมกำแพงผักบุง กิจกรรมรีไซเคิลขยะให้มีมูลค่า กิจกรรมยุววิจัย โดยมีหน่วยงานภายนอก เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เข้ามาสนับสนุนปัจจัยด้านเงิน อุปกรณ์ สิ่งของ บุคลากรที่มีความชำนาญ เข้ามาให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมให้กับคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านสุขภาพ การจัดสวัสดิการในด้านนี้มีการช่วยเหลือด้วยการจ่ายเป็นตัวแทนเงินช่วยเหลือเมื่อเข้าพักโรงพยาบาล และการช่วยเหลือที่ไม่ใช่ตัวเงิน อาทิ การให้กำลังใจ การเยี่ยมไข้ การพาไปโรงพยาบาล อย่างไรก็ตามการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพก็ทำให้ได้หลักการที่มีมากที่สุดก็จ่ายมาก มีน้อยจ่ายน้อย ช่วยเหลือกันไปตามอัตถภาพ โดยมีวัตถุประสงค์การจัดสวัสดิการด้านนี้ก็เพื่อให้คนในชุมชนได้รับสวัสดิการพื้นฐานในการรักษาพยาบาลและช่วยเหลือกันในยามเจ็บป่วย นอกจากนี้สวัสดิการที่ไม่ใช่ตัวเงินคือ คนในชุมชนจะต้องช่วยเหลือแบ่งปันน้ำใจให้แก่ผู้ยากไร้ในชุมชนที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เช่น ผู้สูงอายุ คนเร่ร่อน และผู้ป่วยจิตเวช อย่างไรก็ตามด้านสุขภาพอนามัยชุมชนไม่สามารถจัดการได้โดยลำพัง ฉะนั้นหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ อาสาสมัคร สาธารณสุข จะต้องเข้ามาเกื้อหนุนให้การช่วยเหลือเบื้องต้นให้ทั่วถึง

4. ด้านการเสียชีวิต รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการเป็นการช่วยเหลือเกื้อหนุนให้สมาชิกกองทุนมีเงินสำรองที่ใช้จ่ายงานศพได้ โดยไม่ต้องไปขอเรียไรเงินจากเพื่อนบ้านให้คนมีรายได้น้อยเสียชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี กิจกรรมในสวัสดิการด้านนี้ในยามเสียชีวิตสมาชิกจะได้รับเงินสวัสดิการและพวงหรีดในนามสวัสดิการชุมชนของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่ สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี นอกจากนี้สมาชิกยังร่วมกันช่วยเหลือ

การจัดการศพให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และในบางกรณีที่เป็นผู้ยากไร้ชุมชนจะช่วยเหลือ ระดมทุนจัดหา โลงศพ 1 โลง ผ้าห่อศพ และประสานวัดให้ทำพิธีทางศาสนาให้สมเกียรติ จะเห็นว่าการจัดสวัสดิการ เสียชีวิตเป็นการจัดสวัสดิการเชิงบูรณาการที่ไม่ใช่การให้แต่เพียงตัวเงิน เป็นการปันน้ำใจช่วยเหลือ พึ่งพากันให้การจัดการศพให้สมเกียรติ สมศักดิ์ศรีในช่วงสุดท้ายของชีวิต อย่างไรก็ตามกองทุนจะต้อง ขยายกลุ่มสมาชิกเพิ่มขึ้นและกระจายให้ทั่วทุกกลุ่มวัย เพื่อลดความเสี่ยง

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“งบประมาณสวัสดิการสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 20 เปอร์เซ็นต์ จะถูกนำไปใช้กับทุกๆ กิจกรรม ในชุมชน ทุนการศึกษาให้กับเด็กที่พ่อแม่ยากจน ชื่อของเยี่ยมผู้ป่วยในชุมชน เด็กแรกเกิด ส่งพวงหรีด งานศพของคนในชุมชน” (ประธานชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“แล้วก็นำไปร่วมกับกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ เราก็จะนำเงินตรงนี้ไปซื้อของมาทำอาหาร เลี้ยงผู้สูงอายุเวลามีประชุม” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 2, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

6. ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า มีร้านค้าปลีกรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลกระทบ 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการตลาด ได้มีร้านค้าปลีกรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีการขายสินค้าทางระบบ อินเทอร์เน็ต คือ ระบบการขายสินค้าออนไลน์ ปัจจุบันเหล่านี้ ได้แบ่งส่วนของการตลาดทำให้ลูกค้าประจำและลูกค้าจร ลดน้อยลง จึงทำให้มีสินค้าคงเหลือคงค้างอยู่เป็นจำนวนมาก

2. ด้านการเงิน ด้วยระบบของเศรษฐกิจปัจจุบันถดถอย เกิดการฝืดเคืองทางการเงิน ค่าของชีพเริ่มสูงขึ้น ปัจจุบันเหล่านี้จึงส่งผลกระทบเป็นอย่างมาก รวมถึงมีธุรกิจสมัยใหม่ที่มีผู้ประกอบการ รายใหญ่ ศึกษากลยุทธ์และกล้าตัดสินใจด้านการเงิน ที่สามารถนำมาใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนา องค์กรธุรกิจให้สูงกว่าคู่แข่ง เพื่อความเจริญเติบโตและพัฒนาอย่างยั่งยืนของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุน บ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งปัจจัยหลัก ยังขาดทั้งเงินทุนทรัพย์ และผู้มีความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนเฉพาะทาง

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“เรายังขาดความรู้เรื่องการตลาด ยังไม่มีการวางแผนในการหาตลาดใหม่ๆ” (ประธานชุมชน บ้านใหม่สมานฉันท 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“ด้านการเงินก็เหมือนกัน ทุนเราน้อยกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ เราไม่มีเงินทุนมากมายเท่ากับโรงงาน กำลังผลิตเราก็มีน้อย” (รองประธานชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

7. ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5

การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาของกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ในภาพรวมกลุ่มไม่มีปัญหาทางการเงิน เนื่องจากมีระบบการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง ส่วนด้านอื่นๆ มีปัญหาอุปสรรค ดังนี้

1. ด้านการผลิต คือ กลุ่มขาดการนำเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยเข้ามาร่วมในกระบวนการผลิต รวมถึงขาดการควบคุม กำกับ และติดตาม การผลิตอย่างต่อเนื่องและชัดเจน อาศัยเพียงแต่ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สินค้าส่วนใหญ่ที่วางขายไม่มีการพัฒนา เช่น นำสินค้าใส่ไว้ในถุงพลาสติกธรรมดา ทำให้สินค้าเหล่านั้นขาดความดึงดูด ขาดความน่าสนใจ บรรลุจุดขาดความโดดเด่น ขาดเอกลักษณ์และขาดความทันสมัย อีกทั้งขาดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น พื้นบ้าน มาสอดแทรกไว้ในตัวสินค้า

2. ด้านสถานที่สำหรับจัดจำหน่ายสินค้า คือ สถานที่ ภูมิทัศน์และทัศนียภาพ ขาดความสวยงาม ไม่โดดเด่น ไม่ดึงดูดตาเป็นที่น่าสังเกต เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงห้องนำมีการชำรุด ถนนหน้าร้านไม่มีการบำรุงรักษาและซ่อมแซม เมื่อมีฝนตกจึงทำให้ละอะและมึนน้ำขัง ขาดป้ายโฆษณา และป้ายบอกชื่อสถานที่ต่างๆ สินค้า ไม่มีการแยกประเภทและจัดระเบียบอย่างชัดเจน อีกทั้งช่องทางการตลาดมีน้อย เนื่องจาก ปัจจุบันมีหน้าร้านเพียงแห่งเดียว

3. ด้านการบริหารกลุ่ม คือ กลุ่มขาดการบริหารจัดการความรู้ความเข้าใจอย่างเป็นระบบ เป็นรูปธรรม และเพื่อให้ง่ายต่อการค้นหา สืบค้น และติดตาม ขาดการเผยแพร่ที่เป็นจุดเด่น และจุดน่าสนใจ ขาดการสร้างองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และข้อมูลในด้านต่างๆ ในรูปแบบ ของคู่มือ วิดีทัศน์ หนังสือ เว็บไซต์ หรือสื่อโฆษณาในรูปแบบอื่นๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

4. ด้านบุคลากร คือ กลุ่มประสบปัญหาเกิดความขัดแย้งกันเองขึ้นระหว่างบุคคลในกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ร้านค้า มีพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งความไม่พอใจอย่างชัดเจน เมื่อมีสมาชิกบางคนมาทำงานสาย หรือขาดงาน อีกทั้ง การให้บริการแก่ลูกค้าในบางครั้ง ขาดความสุภาพ อ่อนน้อม ไม่ยิ้มแย้ม แจ่มใส แสดงสีหน้าไม่พอใจ รวมถึงมีการโต้แย้งกันด้วยวาจา ทาทางระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ประจำร้านค้า กับสมาชิกกลุ่มที่นำของมาฝากขาย บุคลากรขาดการจัดทำบัญชีเพื่อจดบันทึกจำนวนสินค้าที่ขายได้ และสินค้าที่เหลืออยู่ ของสมาชิกที่นำมาฝากขาย

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“เวลาที่มีมือเดอเลอร์สั่งเข้ามาจากลูกค้าหลายกลุ่มพร้อมๆ กัน เราทำไม่ทันเพราะว่าจักรมันไม่เพียงพอ เรามีจักรอุตสาหกรรมอยู่แค่ 2 เครื่อง แล้วก็พื้นที่ในการการผลิตก็ค่อนข้างแคบ ใช้ห้องเช่าของที่บ้านดัดแปลงเป็นโรงงานผลิตเอง” (ประธานชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“พอเราทำไม่ทันก็ต้องปฏิเสธลูกค้าไปมันก็ทำให้เสียรายได้ น่าเสียดายเหมือนกัน ถ้ามีพื้นที่แล้วก็จักรอุตสาหกรรมเพิ่มก็จะสามารถรับออเดอร์ลูกค้าได้อีก” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 คนที่ 1, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“สินค้าไม่เด่นเป็นเอกลักษณ์ เหมือนกันหมด” (ลูกค้าร้านค้าชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 คนที่ 1, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2563)

“ต้องนำไปจำหน่ายตามงานต่างๆ ที่ไปประชุม ที่เทศบาลบ้าง งานประชุมของบทบาทสตรีบ้าง สลับกันไป” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 คนที่ 2, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“บางทีก็มีสิ่งเป็นของชำร่วยงานแต่ง เราก็จะมีกล่องบรรจุให้สวยงาม หรือจะออกแบบเองก็ได้ จะได้จำนวนเยอะ แต่นานๆ ครั้งจะมีออเดอร์เข้ามา” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 คนที่ 3, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“สิ่งที่ต้องปรับปรุง คือ บรรยากาศ ทักษะคุณภาพ และภูมิทัศน์ ถนนหนทางที่ไม่ดี ห้องน้ำที่ไม่ดี และไม่ค่อยสะอาด รวมถึงสินค้าไม่จัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ข้อดี ติดถนนใหญ่ แต่ไม่ทำป้ายประชาสัมพันธ์ โฆษณา สถานที่ให้เป็นที่น่าสังเกตง่าย มีจุดเด่น เป็นเอกลักษณ์” (ลูกค้าร้านค้าชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 คนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2563)

“ส่วนใหญ่สมาชิกจะเป็นผู้สูงอายุทั้งนั้น ใช้อินเทอร์เน็ตเป็น ใช้ไลน์ก็แค่ส่งรูป กดแชร์ได้ เฟสบุ๊คลงรูปจะโพสต์ทีก็ต้องให้คนอื่นทำให้” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 คนที่ 4, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“สมาชิกของกลุ่มร้านค้าไม่มีคนรุ่นใหม่ที่อยู่เรื่องมาช่วยทำ มีอาจารย์มาสอน สักพักก็ลืม” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 คนที่ 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“อีกอย่างหนึ่งคือ เราไม่มีอุปกรณ์ ไม่มีคอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้น แต่อีกสักพักก็ว่าจะซื้อเข้ามาไว้แล้วหาคนมาช่วยทำตรงนี้” (รองประธานชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“เรายังไม่ได้ดำเนินการรวบรวมของพวกนี้ไว้ให้เป็นระบบระเบียบ พวกเอกสารก็เก็บไว้เฉพาะที่ประธานกับรองประธาน” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 คนที่ 6, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการให้บริการ การให้การต้อนรับ ทำหน้าตาบุคคล ไม่มีการยิ้มแย้ม พนักงานมีการเหน็บแนม และแสดงอาการไม่พอใจเป็นบางเวลา เมื่อมีคนมาสาย หรือขาดงาน” (ลูกค้าร้านค้าชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 คนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2563)

“ตอนเรารวมกลุ่มกัน ชาวบ้านคิดทำกันเอง ไม่มีหน่วยงานใดๆ ของรัฐเข้ามาช่วย หน่วยงานพวกนี้จะเข้ามาตอนเราทำเป็นรูปเป็นร่างอย่างชัดเจน เข้ามาตอนที่เราทำเป็นสินค้า OTOP สำเร็จ แล้วหน่วยงานพวกนี้จะยิ่งเข้ามาเยอะขึ้น เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการเกษตร ตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น แต่เงินที่มาเสริมเพิ่มเติมก็มีผลดีนะเพราะทำให้เราทำงานได้ง่ายขึ้น” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 คนที่ 7, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

ส่วนที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

แนวทางการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการเงิน การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีจุดเด่น คือ เรื่องความเข้มแข็งทางการเงิน ไม่ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากภายนอก เพราะมีกองทุนเป็นของตนเอง เพียงแค่ทุกคนร่วมกันนำสินค้ามาฝากขายในร้านค้าชุมชนเท่านั้น จะทำให้เกิดความยั่งยืนถ้าดำเนินการตามแนวทางนี้ นอกจากนั้นสิ่งที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม คือ นำเงินส่วนนี้ไปต่อยอด เพื่อสร้างผลกำไร และขยายเป็นกองทุนระดับอำเภอ และจังหวัด เนื่องจากปัจจุบันมีกองทุนเฉพาะในระดับตำบลได้จากผลกำไรร้อยละ 15 นำมาไว้ในกองทุนนี้ เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชนทุกด้าน เช่น ระบบการศึกษา สาธารณูปโภค และสิ่งแวดล้อม ต่างๆ

2. ด้านการผลิต การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน การมีความเชื่อร่วมกันของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนว่าทุกคนเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกันดำเนินการ ตั้งแต่กระบวนการผลิต แปรรูป และนำสู่ตลาด มีคณะกรรมการร่วมกับหน่วยงานภายนอกมาให้ความรู้ และคอยเป็นที่ปรึกษาในเรื่องที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนยังไม่มี ความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนา การสร้างผลิตภัณฑ์ พัฒนาบรรจุภัณฑ์ สร้างมาตรฐาน พัฒนาตราสัญลักษณ์ให้โดดเด่นโดยใช้โลโก้เดียวกันทั้งหมด เพราะสัญลักษณ์หรือโลโก้เปรียบเสมือนตัวแทนของแบรนด์ หรือตัวแทนของสินค้าโดยมีเอกลักษณ์ที่สอดคล้องกับ

สินค้า ออกแบบให้มีเด่นชัดและมีความจดจำได้ง่าย เป็นสิ่งที่จะแยกออกจากสัญลักษณ์หรือโลโก้ของคู่แข่งอื่นๆ โดยเฉพาะสัญลักษณ์หรือโลโก้ที่ขายสินค้าชนิดเดียวกัน รวมถึงระบบโปรแกรมที่สามารถเชื่อมโยงการผลิตและการขายได้ทั้งระบบ เพื่อให้ผลผลิตมีความน่าสนใจ มีเอกลักษณ์โดดเด่น มีบรรยากาศสวยงาม ทันสมัย ได้มาตรฐานคุณภาพ ตลอดจนมีการจัดทำระบบข้อมูลการผลิตกระเป๋าผ้าแบบต่างๆ ของสมาชิก เมื่อสแกนเครื่องบาร์โค้ดสามารถทราบข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างครบถ้วน ประกอบกับสร้างมาตรฐานของสินค้าร่วมกันระหว่างสมาชิก เพื่อให้สินค้าของร้านค้าชุมชนเป็นที่น่าเชื่อถือเรื่องมาตรฐานและการมีคุณภาพ ตลอดจนมีการประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิต นำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยอาจเป็นเครื่องมือที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสาน เพื่อลดการใช้แรงงาน ลดต้นทุนการผลิต และได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพมากขึ้น

3. ด้านการตลาด การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรพัฒนาทั้งเรื่องคลังสินค้าในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด และโปรแกรมเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าทั้งระบบ บาร์โค้ดสินค้า ระบบการเงินบัญชี รายรับ รายจ่าย สามารถบันทึกรายการแบบ online และเวลาจริง ตรวจสอบติดตามสถานะของข้อมูลและวิเคราะห์รายงานได้ ซึ่งโปรแกรมดังกล่าวเชื่อมโยงกับการวางแผนการผลิต การวางแผนระบบโลจิสติกส์ โดยชุมชนอื่นสามารถ นำไปเป็นแบบอย่างได้ นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงสถานที่จำหน่ายสินค้าให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น สร้างบรรยากาศ และปรับปรุงภูมิทัศน์ และทัศนียภาพโดยรอบให้สวยงามโดดเด่น สามารถสังเกตได้โดยง่าย ซ่อมแซมห้องน้ำที่ชำรุดและทำความสะอาดห้องน้ำอยู่เสมอ พร้อมทั้งปรับปรุงพื้นถนนไม่ให้เป็นหลุมเป็นบ่อ พร้อมคัดแยกสินค้า รวมถึงการจัดระบบสินค้าแต่ละประเภท มีการตรวจสอบตราสินค้าเป็นระยะ จัดทำป้ายร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ให้โดดเด่น ชัดเจน สวยงามมีเอกลักษณ์ สะดุดตา เพื่อให้คนทั่วไปสังเกตเห็นได้ง่าย

4. ด้านการบริหารกลุ่ม ผู้นำควรพัฒนาสมาชิกและคนในชุมชน จัดทำข้อมูลอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมว่าการเข้าร่วมเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจะก่อให้เกิดผลประโยชน์อย่างไรบ้าง โดยการทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง และต้องปลูกฝัง หล่อหลอมให้คนเหล่านั้นพัฒนาศักยภาพของตนเองเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจัดเก็บความรู้ที่จำเป็นอย่างเป็นระบบ สามารถสืบค้น และเผยแพร่ได้ในหลากหลายช่องทาง และนอกจากนี้ควรพัฒนาการจัดการความรู้เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งความรู้จากการถอดบทเรียนของวิสาหกิจชุมชน ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้าน ผลิตผลที่สำคัญของพื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน วัฒนธรรม และประเพณีสำคัญของคนหลากหลายเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ในพื้นที่

5. ด้านบุคคล ควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้ทุกคนสามัคคีกัน รักกัน มีความโอ้อ้อมอารี ประสานความร่วมมือกันได้ ปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการทำงาน และปรับทัศนคติในการมองเพื่อน

ร่วมงาน เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถทำงานร่วมกันได้ เพิ่มทักษะในการทำงานเป็นทีม รวมถึงปลูกฝัง ปรับ อุปนิสัย พฤติกรรมการบริการ ทั้งการแต่งกาย ความสะอาด แววตาเป็นมิตร กิริยาท่าทางอ่อนน้อม และการพูดจาที่สุภาพ อ่อนโยน น้ำเสียงนุ่มนวล ชัดเจน สีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ซึ่งพฤติกรรมที่ดีเยี่ยม สร้างความสุขให้กับตนเอง เพื่อนร่วมงาน และผู้ที่มีมารับบริการ ตลอดจนมีการตรวจสอบรายการ สินค้าที่นำมาฝากขายในร้านค้าชุมชนอย่างน้อย 2 คน เพื่อยืนยันซึ่งกันและกัน และนำระบบ อิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อแก้ปัญหาการจดบันทึกจำนวนสินค้าผิดพลาด

6. ด้านการประสานความร่วมมือ พัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนให้เข้ามามีส่วน ร่วมในการดำเนินงานของการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้า ชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการควรมาจากตัวแทนทุกส่วน เพื่อให้เกิดความรู้สึก ถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพิ่มขึ้น ทั้งด้านองค์ ความรู้ เทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการตลาด เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายที่วางไว้ ในอนาคตเรื่องการขยายศูนย์ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ตลอดจนพัฒนาผลักดันให้ทุกตำบล จัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด เพื่อสร้างระบบเครือข่ายเชื่อมโยงทั้งหมด ซึ่งจะส่งผลให้ทุกพื้นที่ พัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“กระเป๋าคอของร้านค้าชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ฝีมือการตัดเย็บดีมากค่ะ ทนทาน ใส่ของ ได้เยอะ ซื่อไปเป็นของฝากก็สวยงาม และยังช่วยลดการใช้พลาสติกช่วยเรื่องโลกร้อนด้วยค่ะ” (ลูกค้า ร้านค้าชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 4, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2563)

“กระเป๋าคอจากร้านค้าชุมชนบ้านใหม่ ตัดเย็บแน่นหนา ใส่ของได้เยอะไม่ขาดง่าย จึงได้สั่งไป แจกสมาชิกในชุมชน อีกส่วนหนึ่งได้ช่วยลดการใช้ถุงพลาสติก ช่วยเรื่องการลดโลกร้อนด้วย ลาย กระเป๋าที่เป็นผ้าขาวม้าสีส้มสวยงาม ชื่นชอบค่ะ” (ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2563)

“ได้สั่งกระเป๋าคอของร้านค้าชุมชนไปเป็นของขวัญในงานแต่ง ทางร้านได้จัดใส่กล่องผูกโบว์ ให้สวยงาม และราคาไม่แพง เป็นของที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้จริงๆ ถือว่าคุ้มค่ากับ ราคาและประโยชน์ที่ได้ใช้ค่ะ แนะนำให้เป็นของขวัญให้กับคนเพื่อนๆ หรือครอบครัวนะค่ะ ไม่ผิดหวัง ค่ะ” (ลูกค้าร้านค้าชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 5, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2563)

“เคยซื้อกระเป๋าคอร้านนี้แล้วครั้งนึงค่ะ คุณแม่ชอบมากเลยค่ะ เนื่องจากเนื้อผ้าดีสีสวยสดใส เลยมาสั่งซื้อเพิ่มอีกเพื่อที่จะไปแจกในงานประชุมค่ะ” (ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2563)

“ซื้อกระเป๋าผ้าของกลุ่มร้านค้าชุมชนแล้วยังได้เรียนทำกระเป๋าผ้าและนำกลับไปใช้งานได้โดยไม่เสียเงินด้วยค่ะ รู้สึกชอบมาก” (ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 4, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2563)

“ต้องการนำเงินส่วนนี้ไปต่อยอดเพื่อสร้างผลกำไร กองทุนที่เราตั้งขึ้น ตอนนี้มีกองทุนเฉพาะในตำบล ได้จากผลกำไรร้อยละ 15 นำมาใส่กองทุนนี้ สุดท้ายมันจะกลับมาพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชนทุกด้าน เช่น ระบบการศึกษา ระบบสาธารณสุข สักคม สิ่งแวดล้อมต่างๆ ดังนั้นถ้าเรามีเงินไม่ต้องแบมือ ไม่ต้องรอเงื่อนไขต่างๆ เรากำหนดเอง สร้างเงื่อนไข กฎ กติกาของเราเอง การทำงานมันก็คล่องตัว หน่วยงานรัฐที่เข้ามามีเงื่อนไขทั้งหมด งบประมาณที่ให้มาต้องทำอันนั้นะ อันนั้นก็ไม่ได้ อันนี้ก็ไม่มีเอา แต่ถ้าเราระดมทุนของเราเองทุกบาททุกสตางค์ คนในชุมชนได้ประโยชน์ทั้งหมดแล้วมีเงินหมุนเวียน ประเทศจะเป็นยังไง เศรษฐกิจจะเป็นยังไง ตลาดโลกจะเป็นยังไงเราก็คงอยู่ได้” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 8, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“กิจกรรมที่เขาควรทำเพิ่ม คือ การผลิตให้ได้มาตรฐานการรับรองเพื่อจำหน่ายสินค้าในตลาดที่ใหญ่กว่านี้ เช่น ห้างสรรพสินค้า” (ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 1, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2563)

“ปรับปรุงทัศนียภาพ ทำโลโก้ขึ้นมาให้สินค้าทุกแบบใช้โลโก้เดียวกันหมด” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 1, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“หัวใจสำคัญในการบริหารกลุ่ม คือ แกนนำต้องมีความทุ่มเท เสียสละ มีความโปร่งใส และมีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม ไม่ใช่คนทำงานทุกคนจะได้เท่ากัน ถ้าใครทำงานได้ดี ตั้งใจทำงานเต็มที่ เราก็ให้โบนัสเขามากกว่า ก็เหมือนถ้าสมาชิกเข้าร่วม คุณก็ได้รับผลประโยชน์แต่ถ้าไม่เข้าร่วมก็ไม่ได้รับผลประโยชน์ แต่การเข้ามาแล้วได้รับผลประโยชน์คุณต้องพัฒนาตนเอง ซึ่งผู้นำก็ต้องรู้จักพัฒนาคนโดยเอาประโยชน์เป็นตัวล่อ ถ้าคุณต้องการผลประโยชน์คุณต้องทำอะไรบ้าง เราสามารถเปลี่ยนแปลงคนจากไม่มีอะไรเลยได้แต่แบมือขอ มาเป็นคนที่พร้อมและรู้จักให้กลับคืนมายังสังคม รู้สึกภาคภูมิใจมาก มีศักดิ์ศรี” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 2, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“เจ้าหน้าที่ในร้านค้าควรปรับปรุงเรื่องการให้บริการ ต้องยิ้มแย้มหน่อย หน้าตาบึ้งตึง พูดจาให้สุภาพขึ้น และจดบันทึกของที่นำมาฝากขายให้ถูกต้อง แม่นยำ” (สมาชิกผู้เป็นแกนนำชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 คนที่ 3, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

“คาดหวังทุกตำบลจะให้เขาจัดเป็นวิสาหกิจทั้งหมด สร้างระบบเครือข่ายเชื่อมโยงทั้งหมด” (ประธานชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2563)

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 3) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี

1. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการศึกษาการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ปรากฏผลดังนี้

1. การจัดการของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

การจัดการของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ด้านการเงิน ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านบุคคล ด้านการบริหารกลุ่ม สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1.1 ด้านการเงิน มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายที่ถูกต้องและรายงานแก่สมาชิกทราบถึงความเคลื่อนไหว มีการเก็บรักษาเงินและควบคุมการใช้จ่ายของคณะกรรมการอย่างรอบคอบ มีการประหยัดและรู้จักการใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น เป็นการรักษาสภาพคล่อง คัดกรองลูกค้าที่จะดำเนินการค้าขาย เลือกลูกค้าที่ค่อนข้างมีความมั่นคงทางการค้า มีการประกันอัตราความเสี่ยง โดยการลงทุนที่มีความพอประมาณ ไม่ลงทุนเกินตัว คือ การดำเนินงานและการตัดสินใจในลักษณะนี้จะทำให้การเติบโตมีความมั่นคง โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ เสรี พงศ์พิศ (2552) ได้อธิบายไว้ว่า การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจ

ชุมชนนำไปสู่รากฐานให้ชุมชนเข้มแข็ง มีรายได้ มีสวัสดิการ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเมื่อใดก็ตามที่ชุมชนอยู่รอด ย่อมส่งผลให้ประเทศชาติอยู่รอดด้วยเช่นกัน

1.2 ด้านการผลิต ด้านการผลิต มีการวางแผนการผลิต วางแผนการทำงานของกลุ่ม มีการปรึกษาหารือร่วมกันของคณะกรรมการและหารือกับหน่วยงานภาครัฐในด้านต่างๆ สมาชิกมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการผลิต เพื่อให้มีการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ หากสมาชิกไม่เข้ามามีส่วนร่วมก็จะเกิดปัญหาขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริขวัญ เสรีรัตน์ สมชาย หิรัญกิตติ และธนาวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ (2560) ที่อธิบายไว้ว่า การวางแผน การวิเคราะห์ สสำรวจสภาพแวดล้อม การพยากรณ์สถานการณ์ในอนาคต การกำหนดทรัพยากร การทบทวนและปรับแผนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.3 ด้านการตลาด มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาตลาด มีตราสินค้าเป็นของตนเอง มีการวางแผน มีวิธีโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่สร้างชื่อเสียงอย่างน่าเชื่อถือ และมีต้นทุนน้อย การไม่เอา راحتเอาเปรียบโดยการซื้อตัดย การส่งสินค้าให้ทั่วประเทศโดยคิดค่าบริการตามจริง ส่งมอบสินค้าตรงจำนวนและสินค้าที่มีคุณภาพ ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินการคือ ความซื่อสัตย์ การรักษาคุณภาพสินค้า การปรับปรุงสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธิดา ช่างประจักษ์ (2560) วิจัยเรื่องการจัดการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มซอสพริกป่าพู่ ตำบลบางพระ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การจัดการวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาด สถานที่จัดจำหน่าย คือ ตลาดชุมชนเพื่อบริโภคกันเองภายในชุมชน ทำให้ยอดจำหน่ายไม่สูง ดังนั้นจึงได้เพิ่มช่องทางการตลาดจากการได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายการทำงานด้านผลิตภัณฑ์ OTOP ของพัฒนาชุมชนอำเภอสระบุรี ตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประสานความร่วมมือด้านการตลาดกับภาคส่วนต่างๆ ถือเป็นช่องทางหรือโอกาสที่ดีในการหาตลาดใหม่ๆ ทำให้สามารถจำหน่ายสินค้าได้เพิ่มขึ้นจากเดิม

1.4 ด้านบุคคล เน้นการพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ในงาน มีการฝึกทักษะในการผลิตให้มีการอบรมเพิ่มเติม ซึ่งจะมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนมาอบรมความรู้เพิ่มเติมให้ มีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร เช่น ความรู้การผลิต การแปรรูป การตลาด การบริหารบุคคลมีความสอดคล้องกับแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตในการทำงาน การดูแลสมาชิกทุกคนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม พัฒนาทักษะสมาชิกอย่างต่อเนื่อง การสร้างจิตสำนึกเรื่องคุณภาพ การเสริมสร้างบุคลากรให้มีระเบียบวินัยในการทำงาน เน้นความซื่อสัตย์ สุจริต เพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพ มาตรฐานที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Fayol (as cited in Robbins, 1993) ที่มองว่า ในการดำเนินงานขององค์การเจ้าหน้าที่ในองค์การนั้นต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ถึงจะสามารถทำให้การบริหารงานสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

1.5 ด้านการบริหารกลุ่ม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม ซึ่งมีการเลือกตั้ง ทุกๆ 4 ปี โดยมีตำแหน่ง ดังนี้ ประธาน รองประธาน ที่ปรึกษา เภรัญญิก และเลขานุการ รวมถึงจัดตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการฝ่ายบริการ คณะกรรมการฝ่ายการตลาด และคณะกรรมการ ฝ่ายอาคารสถานที่ โดยการบริหารกลุ่ม เน้นการมีส่วนร่วมของทุกๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการ หรือสมาชิก ทุกคนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการ คิด วิเคราะห์ สํารวจ ความต้องการในส่วนต่างๆ ของ ชุมชน และวิเคราะห์สภาพปัญหา ทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่ตนเองรับผิดชอบอย่างเต็ม ความสามารถ และได้รับค่าตอบแทนตามบทบาทหน้าที่ของตน ทุกฝ่ายมีศักยภาพในการทุ่มเททั้ง แรงกาย และแรงใจ ให้กับกลุ่มอีกทั้งยังร่วมกันตรวจสอบและพัฒนาการดำเนินการ แก้ไขปัญหาต่างๆ ภายในกลุ่ม มีการพูดคุย ปรึกษาหารือ รวมถึงให้คำแนะนำ สั่งสอน และให้โอกาสสมาชิกได้ ปรับเปลี่ยนและปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Fayol (as cited in Robbins, 1993) ที่เชื่อว่า การบริหารงานจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ องค์กร มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า มีความคิดริเริ่มใหม่ๆ เพื่อพัฒนากลุ่มให้ เข้มแข็งและยั่งยืน เป็นผู้มีความรู้ปัญหาและความเชี่ยวชาญในการผลิต โดยวิเคราะห์ตนเองอย่าง สม่่าเสมอ และวางแผนเพื่อรู้ รับ ปรับ ถอยได้อย่างทันท่วงที

2. ปัญหาและอุปสรรคการจัดการของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่ สมานฉันธ์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้าน ใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันธ์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ในภาพรวม กลุ่มไม่มีปัญหาทางการเงิน เนื่องจากมีระบบบริหารจัดการที่เข้มแข็ง ส่วนด้านอื่นๆ มีปัญหา อุปสรรค ดังนี้

2.1 ด้านการผลิต คือ กลุ่มขาดการนำเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยเข้ามาร่วมใน กระบวนการผลิต รวมถึงขาดการควบคุม กำกับ และติดตาม การผลิตอย่างต่อเนื่องและชัดเจน อาศัย เพียงแค่ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สินค้าส่วนใหญ่ที่วางขายไม่มีการพัฒนา เช่น นำสินค้าใส่ไว้ใน ถุงพลาสติกธรรมดา ทำให้สินค้าเหล่านั้นขาดความดึงดูด ขาดความน่าสนใจ บรรจุภัณฑ์ขาดความโดดเด่น ขาดเอกลักษณ์และขาดความทันสมัย อีกทั้งขาดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น พื้นบ้าน มาสอดแทรก ไว้ในตัวสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์ (2556) วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่ การผลิต การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสมาชิกกลุ่มซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรไม่มีความเชี่ยวชาญ ชำนาญในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการกระบวนการผลิตต่างๆ มักใช้วิธีการปลูก บำรุง รักษา เก็บ

เกี่ยว ตามวิธีที่ปฏิบัติของบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมา ผสมผสานกับความเชื่อและค่านิยมในแต่ละยุคสมัย รวมถึงขาดความรู้ในการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ต่างๆ

2.2 ด้านสถานที่สำหรับจัดจำหน่ายสินค้า คือ สถานที่ ภูมิทัศน์และทัศนียภาพ ขาดความสวยงาม ไม่โดดเด่น ไม่สดุดตาเป็นที่น่าสังเกต เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงห้องนำมีการชำระ ถนอมหน้าร้าน ไม่มีการบำรุงรักษาและซ่อมแซม เมื่อมีฝนตกจึงทำให้ละอะและมึนน้ำขัง ขาดป้ายโฆษณา และป้ายบอกชื่อสถานที่ต่างๆ สินค้า ไม่มีการแยกประเภทและจัดระเบียบอย่างชัดเจน อีกทั้งช่องทางการตลาดมีน้อย เนื่องจาก ปัจจุบันมีหน้าร้านเพียงแห่งเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศารัตน์ สังข์เสื่อ และพลดา เดชพลมาตย์ (2560) วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวศรีนคร อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจชุมชนยังมีจุดอ่อน ได้แก่ ขาดช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า โดยมีช่องทางเดียว คือ นำสินค้าไปวางขายในร้าน OTOP ของตำบลเท่านั้น

2.3 ด้านกลุ่ม ขาดการบริหารจัดการความรู้ความเข้าใจอย่างเป็นระบบ เป็นรูปธรรม และเพื่อให้ง่ายต่อการค้นหา สืบค้น และติดตาม ขาดการเผยแพร่ที่เป็นจุดเด่น และจุดน่าสนใจ ขาดการสร้างองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และข้อมูลในด้านต่างๆ ในรูปแบบ ของคู่มือ วิดิทัศน์ หนังสือ เว็บไซต์ หรือสื่อโฆษณาในรูปแบบอื่นๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2.4 ด้านบุคลากร คือ กลุ่มประสบปัญหาเกิดความขัดแย้งกันเองขึ้นระหว่างบุคคลในกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ร้านค้า มีพฤติกรรมแสดงออกซึ่งความไม่พอใจอย่างชัดเจน เมื่อมีสมาชิกบางคนมาทำงานสาย หรือขาดงาน อีกทั้ง การให้บริการแก่ลูกค้าในบางครั้ง ขาดความสุภาพ อ่อนน้อม ไม่ยิ้มแย้ม แจ่มใส แสดงสีหน้าไม่พอใจ รวมถึงมีการโต้แย้งกันด้วยวาจา ทาทาง ระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ประจำร้านค้า กับสมาชิกกลุ่มที่นำของมาฝากขาย บุคลากรขาดการจัดทำบัญชีเพื่อจดบันทึกจำนวนสินค้าที่ขายได้ และสินค้าที่เหลืออยู่ ของสมาชิกที่นำมาฝากขาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะดา พิศาลบุตร (2561) วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของการจัดการวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ สมาชิกขาดความร่วมมือ ความสามัคคี ขัดแย้งกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรให้ทุกคนรักสามัคคีกัน ประสานความร่วมมือกันได้ ขาดการพัฒนาความเชื่อที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น และขาดการพัฒนาทักษะในการทำงานเป็นทีม รวมถึงขาดการตรวจสอบสินค้าที่เป็นระบบและมีความละเอียดรอบคอบยิ่งขึ้น

3. แนวทางการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

แนวทางการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านการเงิน การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีจุดเด่น คือ เรื่องความเข้มแข็งทางการเงิน ไม่ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากภายนอก เพราะมีกองทุนเป็นของตนเอง เพียงแค่ทุกคนร่วมกันนำสินค้ามาฝากขายในร้านค้าชุมชนเท่านั้น จะทำให้เกิดความยั่งยืนถ้าดำเนินการตามแนวทางนี้ นอกจากนั้นสิ่งที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม คือ นำเงินส่วนนี้ไปต่อยอด เพื่อสร้างผลกำไร และขยายเป็นกองทุนระดับอำเภอ และจังหวัด เนื่องจากปัจจุบันมีกองทุนเฉพาะในระดับตำบลโดยได้จากผลกำไรร้อยละ 15 นำมาใช้ในกองทุนนี้ เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชนทุกด้าน เช่น ระบบการศึกษา สาธารณูปโภค และสิ่งแวดล้อมต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ เสรี พงศ์พิศ (2552) ที่ได้อธิบายไว้ว่า วิสาหกิจชุมชนสร้างให้ชุมชนเข้มแข็งด้วยการใช้เงินทุนหมุนเวียนจากผลกำไรและการจัดสวัสดิการของชุมชน นอกจากนั้นที่สำคัญคือ สมาชิกกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดรายจ่าย ไม่เป็นหนี้สิน และมีเงินออม

3.2 ด้านการผลิต การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน การมีความเชื่อร่วมกันของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนว่าทุกคนเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกันดำเนินการ ตั้งแต่กระบวนการผลิต แปรรูป และนำสู่ตลาด มีคณะกรรมการร่วมกับหน่วยงานภายนอกมาให้ความรู้ และคอยเป็นที่ปรึกษาในเรื่องที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนยังไม่มี ความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนา การสร้างผลิตภัณฑ์ พัฒนาบรรจุภัณฑ์ สร้างมาตรฐาน พัฒนาตราสัญลักษณ์ให้โดดเด่นโดยใช้โลโก้เดียวกันทั้งหมด เพราะสัญลักษณ์หรือโลโก้เปรียบเสมือนตัวแทนของแบรนด์ หรือตัวแทนของสินค้าโดยมีเอกลักษณ์ที่สอดคล้องกับสินค้า ออกแบบให้มีเด่นชัดและมีความจดจำได้ง่าย เป็นสิ่งที่จะแยกออกจากสัญลักษณ์หรือโลโก้ของคู่แข่งอื่นๆ โดยเฉพาะสัญลักษณ์หรือโลโก้ที่ขายสินค้าชนิดเดียวกัน รวมถึงระบบโปรแกรมที่สามารถเชื่อมโยงการผลิตและการขายได้ทั้งระบบ เพื่อให้ผลผลิตมีความน่าสนใจ มีเอกลักษณ์โดดเด่น มีบรรจุภัณฑ์สวยงาม ทันสมัย ได้มาตรฐานคุณภาพ ตลอดจนมีการจัดทำระบบข้อมูลการผลิตกระเป๋าผ้าแบบต่างๆ ของสมาชิก เมื่อสแกนเครื่องบาร์โค้ดสามารถทราบข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างครบถ้วน ประกอบกับสร้างมาตรฐานของสินค้าร่วมกันระหว่างสมาชิก เพื่อให้สินค้าของร้านค้าชุมชนเป็นที่น่าเชื่อถือเรื่อง

มาตรฐานและการมีคุณภาพ ตลอดจนมีการประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิต นำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยอาจเป็นเครื่องมือที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสาน เพื่อลดการใช้แรงงาน ลดต้นทุนการผลิต และได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ชมภูณัฐ ฟู่นาค ปภาวดี มนตรีวัต และวิพร เกตุแก้ว (2563) วิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์สาธิตการเกษตร ร้านค้าชุมชน ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการด้านการผลิตสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตได้ โดยให้ความสำคัญกับการผลิตแบบอินทรีย์ การปลูกพืชแบบผสมผสาน ไม่มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการผลิตมากนัก ทั้งนี้การผลิตสามารถผลิตได้ในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของลูกค้าในชุมชนและคนภายนอกชุมชน เนื่องจากมีการวิเคราะห์ความต้องการในการอุปโภคและบริโภคระดับครัวเรือนเป็นระยะ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่เน้นการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการแข่งขันและมีอัตลักษณ์ที่ชัดเจน

3.3 ด้านการตลาด การจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรพัฒนาทั้งเรื่องคลังสินค้าในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด และโปรแกรมเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า ทั้งระบบ บาร์โค้ดสินค้า ระบบการเงินบัญชี รายรับ รายจ่าย สามารถบันทึกรายการแบบ online และเวลาจริง ตรวจสอบติดตามสถานะของข้อมูลและวิเคราะห์รายงานได้ ซึ่งโปรแกรมดังกล่าวเชื่อมโยงกับการวางแผนการผลิต การวางแผนระบบโลจิสติกส์ โดยชุมชนอื่นสามารถ นำไปเป็นแบบอย่างได้ นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงสถานที่จำหน่ายสินค้าให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น สร้างบรรยากาศ และปรับปรุงภูมิทัศน์ และทัศนียภาพโดยรอบให้สวยงามโดดเด่น สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย ซ่อมแซมห้องน้ำที่ชำรุด และทำความสะอาดห้องน้ำอยู่เสมอ พร้อมทั้งปรับปรุงพื้นที่ถนนไม่ให้เป็นหลุมเป็นบ่อ พร้อมคัดแยกสินค้า รวมถึงการจัดระบบสินค้าแต่ละประเภท มีการตรวจสอบตราสินค้าเป็นระยะ จัดทำป้ายร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ให้โดดเด่น ชัดเจน สวยงามมีเอกลักษณ์ สะดุดตา เพื่อให้คนทั่วไปสังเกตเห็นได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัณญา เคนาภูมิ (2558) วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการเสริมสร้างประสิทธิผล ได้แก่ การขยายช่องทางการจัดจำหน่ายในแบบสมัยใหม่ ควรปรับปรุงร้านค้าชุมชนให้เป็นที่น่าสนใจแล้วเข้ามาให้บริการ

3.4 ด้านการบริหารกลุ่ม ผู้นำควรพัฒนาสมาชิกและคนในชุมชน จัดทำข้อมูลอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรมว่าการเข้าร่วมเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจะก่อให้เกิดผลประโยชน์อย่างไรบ้าง โดยการทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง และต้องปลูกฝัง หล่อหลอมให้คนเหล่านั้นพัฒนาศักยภาพของตนเองเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจัดเก็บความรู้ขึ้นอย่างเป็นระบบ สามารถสืบค้น และเผยแพร่ได้ในหลากหลาย

ช่องทาง และนอกจากนี้ควรพัฒนาการจัดการความรู้เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งความรู้จากการถอดบทเรียนของวิสาหกิจชุมชน ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์สำคัญของพื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน วัฒนธรรม และประเพณีสำคัญของคนหลากหลายเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมภูษุช หุ่นนาค ปภาวดี มนตรีวัต และวิพร เกตุแก้ว (2563) วิจัยเรื่องแนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์สาธิตการเกษตร ร้านค้าชุมชน ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่าหน่วยงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ควรร่วมกันพัฒนาการจัดการความรู้ของชุมชน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.5 ด้านบุคคล ควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้ทุกคนสามัคคีกัน รักกัน มีความโอบอ้อมอารี ประสานความร่วมมือกันได้ ปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการทำงาน และปรับทัศนคติในการมองเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถทำงานร่วมกันได้ เพิ่มทักษะในการทำงานเป็นทีม รวมถึงปลูกฝัง ปรับอุปนิสัย พฤติกรรมการบริการ ทั้งการแต่งกาย ความสะอาด แวตตาเป็นมิตร กิริยาท่าทางอ่อน น้อม และการพูดจาที่สุภาพ อ่อนโยน น้ำเสียงนุ่มนวล ชัดเจน สีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ซึ่งพฤติกรรมที่ดีย่อมสร้างความสุขให้กับตนเอง เพื่อนร่วมงาน และผู้ที่มารับบริการ ตลอดจนมีการตรวจสอบรายการสินค้าที่นำมาฝากขายในร้านค้าชุมชนอย่างน้อย 2 คน เพื่อนยืนยันซึ่งกันและกัน และนำระบบอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อแก้ปัญหาการจดบันทึกจำนวนสินค้าผิดพลาด

3.6 ด้านการประสานความร่วมมือ พัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของการจัดการสวัสดิการชุมชนด้วยวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการควรมาจากตัวแทนทุกส่วน เพื่อให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพิ่มขึ้น ทั้งด้านองค์ความรู้ เทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการตลาด เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายที่วางไว้ในอนาคตเรื่องการขยายศูนย์ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ตลอดจนพัฒนาหลักดันให้ทุกตำบลจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด เพื่อสร้างระบบเครือข่ายเชื่อมโยงทั้งหมด ซึ่งจะส่งผลให้ทุกพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญญา เคนาภูมิ (2558) วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการเสริมสร้างประสิทธิผล ได้แก่ การขยายพัฒนาเครือข่ายทางธุรกิจ เพื่อส่งเสริมการกระจายสินค้า โดยสร้างความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนหลายๆ แห่ง รวมถึงการสร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอเนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงกับข้อค้นพบในการวิจัยข้างต้น โดยข้อเสนอแนะในภาพรวม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไปซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย มีดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่า ผู้นำและสมาชิกในกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่ สمانฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรียังขาดความรู้และความเข้าใจเรื่องการบริหารงบประมาณ และความรู้ทางด้านการเงินเป็นอย่างมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนร่วมในและให้การแนะนำการ หรือการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านการเงิน ได้แก่ การให้ความรู้กับผู้นำและสมาชิกเกี่ยวกับการตัดสินใจลงทุน การวิเคราะห์ความเสี่ยง และการจัดทำแผนรายได้ รายจ่าย และการกันเงินฉุกเฉิน

2. การผลิตสินค้าควรมีระบบรับรองแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการแปลงและบริหารกลุ่มเพื่อให้เกิดระบบรับรองแบบมีส่วนร่วมที่ผู้ร่วมเครือข่ายได้มามีส่วนร่วมกำหนดข้อตกลงร่วมในท้องถิ่น มีการตรวจแปลงและแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน มีการกำหนดมาตรฐานร่วมกันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีตรารับรองร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นของผู้ผลิตและผู้บริโภค

3. สร้างผู้นำรุ่นใหม่เพื่อสานต่อการดำเนินงาน โดยให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ได้เข้ามาเรียนรู้ และมีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เด็กและเยาวชนช่วยงานด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ การตลาดออนไลน์ การประชาสัมพันธ์ การใช้ระบบคอมพิวเตอร์ การเขียนโปรแกรม และการจัดการความรู้เผยแพร่ความรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งเด็กรุ่นใหม่มีความถนัดและเชี่ยวชาญในด้านนี้ และปลูกฝังให้รู้จักเรื่องการอดออม การค้าขาย ทหารายได้เสริม และรักในถิ่นฐานบ้านเกิด

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยทั้งในและนอกพื้นที่ ควรเข้าไปบริหารวิชาการด้วยการฝึกอบรมสมาชิกเกี่ยวกับการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร การพัฒนาความเชื่อที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น และทักษะในการทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

1. กลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่ สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นพื้นที่ชุมชนสามารถพัฒนาควบคู่กันระหว่างการท่องเที่ยวกับการขายผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ได้ จึงควรมีการศึกษาต่อยอดในประเด็นนี้เพื่อเป็นการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการความร่วมมือในการจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยชุมชนเป็นเจ้าของ เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- กรมพัฒนาชุมชน. (2564). **คู่มือการปฏิบัติงานวิสาหกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). **วิสาหกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2552). **วิสาหกิจชุมชน**. เข้าถึงเมื่อ 28 พฤศจิกายน. เข้าถึงได้จาก <http://www.doae.go.th/indexhome.asp>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). **กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน**. เข้าถึงเมื่อ 28 พฤศจิกายน. เข้าถึงได้จาก <http://smce.doae.go.th>
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2562). **“ระบบสวัสดิการชุมชน” รากฐานสู่สวัสดิการสังคมไทยอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- กฤติญา กิรติกอบมณี. (2560). "รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการระดับเมืองที่มีประสิทธิผล." วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ. (2543). **ความหมายของคำว่าศักยภาพ**. กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.
- กิตติคุณ แสงนิล. (2562). "การพัฒนาตัวแบบเชิงกลยุทธ์การสร้างคุณค่าร่วมเพื่อความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในเขตเพชรบูรณ์ศรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนิษฐา ทองเย็น. (2558). "การจัดสวัสดิการชุมชนและความต้องการสวัสดิการชุมชนเพื่อสุขภาวะของเครือข่ายสัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อทำสวัสดิการภาคประชาชน จังหวัดสงขลา." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์.
- คมสัน เจริญวงศ์. (2562). "กระบวนการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อความมั่นคงของชุมชน." **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.**, 7, 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม).
- ชบ ยอดแก้ว. (2561). **รายงานการประชุม “เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา สังคมและสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น” ในพื้นที่ภาคใต้ 14 จังหวัด**. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ.

- ชมภูษุช หุ่นนาค ปภาวดี มนต์รีวัต และวิพร เกตุแก้ว. (2563). "แนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์สาธิตการเกษตร ร้านค้าชุมชน ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี." วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ. (2544). **ชุดโครงการการพัฒนาระบบสวัสดิการ สำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ทัศนีย์ ลักขณาภินชัช. (2551). "การบริหารสังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเมือง." **บทความทางวิชาการจากรายงานการวิจัย**.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์. (2556). "แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา." ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธีรฉัตร เทียมทอง และเพ็ญณี แนนรท. (2561). "แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงปลากระชังแม่น้ำโขงบ้านพร้าวใต้ ตำบลหินโงม อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย." **วารสารการบริหารปกครอง (Governance Journal)**, 7, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 245-265.
- นิตดาวัลย์ คงสมบูรณ์. (2564, 10 พฤศจิกายน) **สัมภาษณ์ประธานชุมชนบ้านใหม่สมอจันทน์ 5/ผู้สัมภาษณ์: พิชนันทน์ รามนันทน์**.
- นิตสารัตน์ สังข์เสื่อ และพลดา เดชพลมาตย์. (2560). **การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวศรีนคร อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย**. ในรายงานสืบเนื่องเอกสารการประชุมเรศวรวิจัย ครั้งที่ 13 วิจัยและนวัตกรรมขับเคลื่อน เศรษฐกิจและสังคม. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิตสารัตน์ จุลวงศ์. (2553). "การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิยะดา พิศาลบุตร. (2561). "กลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี." สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรพิมล เฉลิมมีประเสริฐ. (2549). "วิสาหกิจชุมชน." **วารสารคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**, 2, 4 (พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์): 46-48.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548. (2548ก). **ฐานคิด จากแผนแม่บทสู่วิสาหกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

- พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548. (2548ข). **พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548.** กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- พิศมัย วงศ์จำปา และศิวกกร ปญญาวชิโร. (2561). "การเสริมสร้างศักยภาพของเครือข่ายชุมชนในการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์และการแบ่งปันผลประโยชน์จากป่าชุมชน ในลุ่มน้ำอิง จังหวัดพะเยา – เชียงราย." มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา.
- เพชรน้อย ม่วงงาม. (2539). **ศักยภาพของชุมชน กรณีการจัดตั้งหมู่บ้านปลอดภัยจังหวัดสุพรรณบุรี.** กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ไพรัช บวรสมพงษ์. (2555). "การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเชิงประยุกต์ในการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน กรณีศึกษาอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี." ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภูธิป มีถาวรกุล. (2562). "พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม." วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภูมิพัฒน์ แก้วศรี. (2561). **การเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย.** สำนักวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ภูมิพัฒน์ แก้วศรี และจีระ ประทีป. (2563). "การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ชนบท จังหวัดเชียงราย." สำนักวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- มณฑิรา ยืนนาน. (2544). "ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม : กรณีศึกษาตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี." คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มัญญ สอนเกิด. (2549). **เศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน: ความแตกต่างที่ซับซ้อนและต่อเนื่องเพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก.** กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2538). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2538.** กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ศานติกร พินยงค์ และสุธิดา สองสีดา. (2561). "แนวทางการดำเนินการกลุ่มร้านค้าสวัสดิการชุมชนที่มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษากลุ่มสวัสดิการร้านค้าชุมชนบ้านทุ่งสีหลง ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม." **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์**, 13, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม).

- ศิริขวัญ เสรีรัตน์ สมชาย หิรัญกิตติ และธนาวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ. (2560). **การจัดการและพฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ: อีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- ศุภนิดา อิศราพรไพฑูรย์. (2563). "แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านหัวอ่าวสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2561). **รายงานประจำปี 2561**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2563). **คู่มือการบริหารโครงการการสนับสนุนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและขบวนองค์กรชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (ม.ป.ป.). **วิสาหกิจชุมชนคืออะไร**. กรุงเทพมหานคร.
- สภาองค์กรชุมชนตำบลบางรักน้อย. (2558). **สวัสดิการชุมชน**. เข้าถึงเมื่อ 28 พฤศจิกายน. เข้าถึงได้จาก <http://sites.google.com/site/tambonbangraknoispa/time-tracker>
- สมเกียรติ สุทธินรากร. (2560). "การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์มูลค่าของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน." วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2558). "แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม." **วารสารวิชาการแพทยาสันตมมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์**, 2, 3 (กันยายน-ธันวาคม).
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). **พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (อัดสำเนา).
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์. (2563). **เศรษฐกิจจังหวัดนนทบุรี**. เข้าถึงเมื่อ 27 พฤศจิกายน. เข้าถึงได้จาก <http://www.osmnorthcentral1.go.th/nonthaburi/economic>
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2548). **Competency : เครื่องมือการบริหารที่ปฏิเสธไม่ได้**. Productivity.
- สุทธิดา ช้างประจักษ์. (2560). "การจัดการวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มซอสพริกป่าพุ ตำบลบางพระ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี." คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,
- สุเทพ สารบรรณ. (2558). "กระบวนการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดเชียงราย." มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา.
- เสรี พงศ์พิศ. (2552). **คู่มือทำวิสาหกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ: พลังปัญญา.

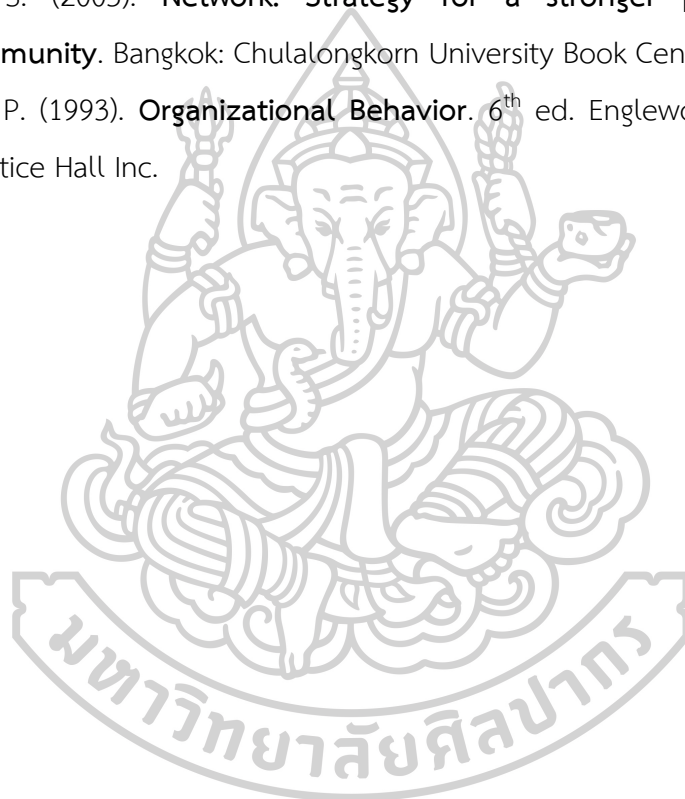
เสรี พงศ์พิศ และคณะ. (2544). **วิสาหกิจชุมชน: แผนแม่บท แนวคิด แนวทาง ตัวอย่างร่างพระราชบัญญัติ**. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

เสาวลักษณ์ พันธุ์ฟัก และพวยัพ พยอมยนต์. (2561). **การพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อุทัย ปริญาสุทธีรัตน์. (2559). "สวัสดิการชุมชน ความสมดุลระหว่างการให้และการรับ." **วารสารการพัฒนารวมชนและคุณภาพ ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลา นครินทร์สงขลา**, 4, 3: 327 – 336.

Phongphit, S. (2005). **Network: Strategy for a stronger public and stronger community**. Bangkok: Chulalongkorn University Book Center.

Robbins, S. P. (1993). **Organizational Behavior**. 6th ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall Inc.

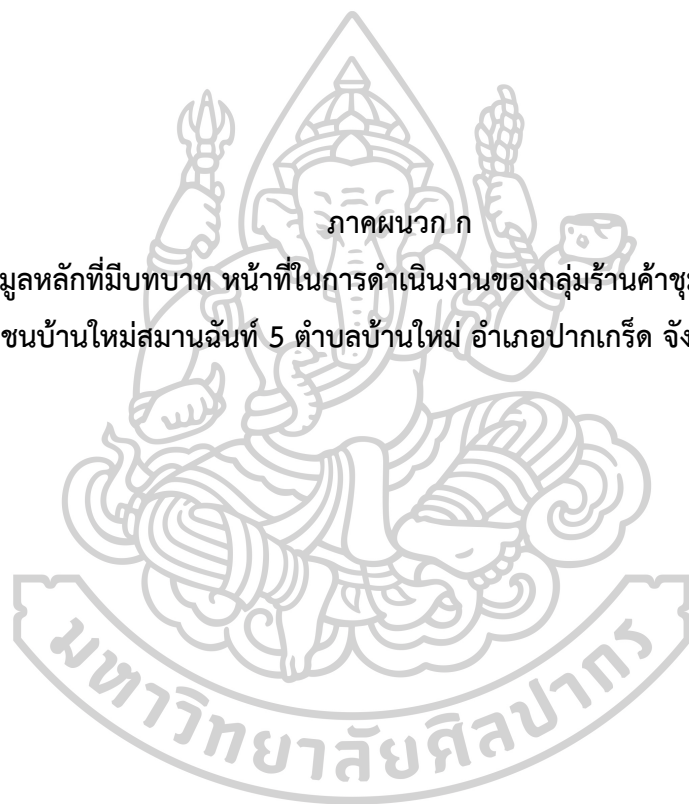

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีบทบาท หน้าที่ในการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่
ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีบทบาท หน้าที่ในการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุน
บ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
(การสัมภาษณ์เชิงลึก)

ตารางที่ 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีบทบาท หน้าที่ในการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้าน
ใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1	นางนิตดาวัลย์ คงสมบูรณ์	ประธาน
2	จ.ส.อ.สามารถ ป้อมแก้ว	รองประธาน
3	นายอุดม ไชยวาริ	สมาชิก
4	นางจันทร์ทิพย์ ศรีสุธน	สมาชิก
5	นางขวัญใจ พิริยอุตสาหกร	สมาชิก
6	นายปวเรศ สว่างแจ้ง	สมาชิก
7	นางสาวสมปอง กิ่งแหยม	สมาชิก
8	นายปราโมทย์ วงศ์ทองคำ	สมาชิก
9	นางมาลี ช้างเถื่อน	สมาชิก
10	นางภมรทิพย์ น้อยจำแพง	สมาชิก

ภาคผนวก ข

แนวคำถามในการวิจัยเพื่อใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก

แนวคำถามการสัมภาษณ์ ชุดที่ 1 สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มร้านค้าชุมชน

เรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ พื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดย นางสาวพัชรัตน์ รามนันท์ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วันที่ให้สัมภาษณ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

สถานที่สนทนา.....

1. ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลหลัก
 - 1.1 อาชีพหลัก
 - 1.2 อาชีพเสริม
 - 1.3 รายได้ต่อเดือน
 - 1.4 รายจ่ายต่อเดือน
 - 1.5 ท่านมีญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในชุมชนนี้โดยไม่ได้อาศัยอยู่บ้านเดียวกับท่านหรือไม่ มีกี่คน
 - 1.6 การเป็นสมาชิกของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ พื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (ประวัติชุมชน) และการเปลี่ยนแปลง
 - 2.1 สภาพทางภูมิศาสตร์
 - 2.2 กลุ่มและความสัมพันธ์ของคนในชุมชน
 - 2.3 ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาในท้องถิ่น
 - 2.4 การประกอบอาชีพ
 - 2.5 ปัญหาในชุมชน

2.6 ทูทางสังคม

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการก่อตั้งกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ พื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

3.1 ความเป็นมาของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ พื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

3.1.1 สาเหตุของการก่อตั้ง

3.1.2 จำนวนสมาชิก

3.1.3 กระบวนการในการก่อตั้ง

3.1.4 รายได้จากการจำหน่ายกระเป๋าผ้า

3.1.5 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่ม

3.1.5.1 ปัจจัยภายนอก

3.1.5.2 ปัจจัยภายใน

3.1.6 แนวทางการแก้ปัญหาของกลุ่ม

4. ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ พื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในปัจจุบัน

4.1 การเริ่มเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มร้านค้าชุมชน

4.2 การแบ่งฝ่ายการทำงาน ด้านใดบ้าง

4.3 การจ่ายเงินค่าจ้างให้กับสมาชิกที่รับจ้างทำกระเป๋าผ้า

4.3.1 คนตัด

4.3.2 คนเย็บ

4.3.3 คนรีด

5. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชนของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ พื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

5.1 การจัดสวัสดิการชุมชนของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ มีการดำเนินการอย่างไร

5.2 มีการนำรายได้จากการจำหน่ายกระเป๋าผ้าของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ไปจัดสวัสดิการชุมชนด้านใดบ้าง อย่างไร

5.3 ปัญหาจากการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนมีผลต่อการจัดสวัสดิการชุมชนหรือไม่

แนวคำถามการสัมภาษณ์ ชุดที่ 2
สำหรับกลุ่มลูกค้าร้านกองทุนบ้านใหม่

เรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ พื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยนางสาวพัชนันท์ รามนันท์ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วันที่ให้สัมภาษณ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

สถานที่สนทนา.....

1. ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลหลัก
 - 1.1 ชื่อ - นามสกุล
 - 1.2 อาชีพ
2. รู้จักกลุ่มร้านค้าชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ได้อย่างไร
3. ปริมาณการส่งกระเป๋าผ้า/ครั้ง
4. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ
5. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

แนวคำถามชุดที่ 3 สำหรับสมาชิกในชุมชน

เรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ พื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยนางสาวพัชนันท์ รามนันท์ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วันที่ให้สัมภาษณ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

สถานที่สนทนา.....

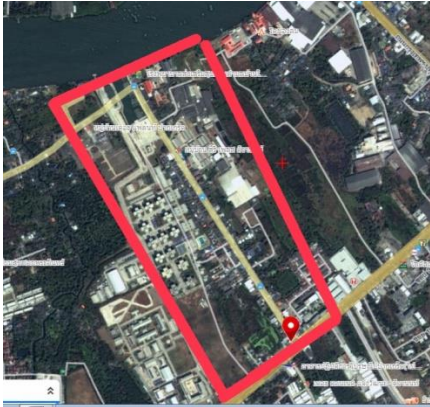
ประเด็นคำถามมีดังนี้

1. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ (กระเป๋าผ้า)
2. ท่านรู้จักกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ (กระเป๋าผ้า) ได้อย่างไร
3. ท่านคิดว่ากลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ (กระเป๋าผ้า) ควรต้องปรับปรุงแก้ไขเรื่องใด อย่างไร
4. กิจกรรมที่ท่านเข้าร่วมในชุมชนที่เกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนมีกิจกรรมอะไรบ้าง
5. ท่านได้รับประโยชน์จากการจัดสวัสดิการชุมชนหรือไม่
6. ท่านคิดว่าการจัดสวัสดิการชุมชนในชุมชนบ้านใหม่สมานฉันทน์ 5 ควรต้องปรับปรุง แก้ไขด้านใดบ้าง

ภาคผนวก ค
ภาพประกอบ

ภาพประกอบ

ภาพที่ 2 ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 3 ชาวบ้านชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ร่วมกันทำบุญเทศกาลขึ้นปีใหม่

ภาพที่ 4 ชาวบ้านนำอาหารมาใส่บาตรเทศกาลขึ้นปีใหม่

ภาพที่ 5 นักเรียนรับทุนการศึกษาจากท่านพระครูโสภณประชากิจ เจ้าอาวาสวัดสลักเหนือ

ภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพที่ 6 โรงเรียนกองทัพกูปถัมภ์ ช่างกล ขส.ทบ. ได้มาช่วยขนกระสอบทราย ทำเขื่อนเพื่อป้องกันน้ำท่วมจากเหตุการณ์รั่วโรงเรียนวัดสลักเหนือทรุดตัว ทำให้น้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาไหลเข้าท่วมวัดและโรงเรียนได้รับผลกระทบ และกั้นไม่ให้น้ำไหลเข้าสู่ชุมชนวัดสลักเหนือ

ภาพที่ 7 กิจกรรมวันเด็กภายในชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 โดยได้รับความร่วมมือจากคณะครูโรงเรียนวัดสลักเหนือ สมาชิกในชุมชนหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และกลุ่มร้านค้ากองทุนบ้านใหม่สมานฉันท 5

ภาพที่ 8 สมาชิกกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ภาพที่ 9 สมาชิกกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนบ้านใหม่ ชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพที่ 10 ประเพณีสงกรานต์ สมาชิกชุมชน บ้านใหม่สมานฉันท5 ร่วมสงฆ์น้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในชุมชน

ภาพที่ 11 ประเพณีสงกรานต์ สมาชิกชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท5 ร่วมสงฆ์น้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในชุมชน

ภาพที่ 12 สมาชิกของกลุ่มร้านค้าชุมชน กำลังผลิตกระเป๋าผ้าเพื่อจำหน่าย

ภาพที่ 13 สมาชิกของกลุ่มร้านค้าชุมชน กำลังผลิตกระเป๋าผ้าเพื่อจำหน่าย

ภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพที่ 14 คุณ นิตดาวัลย์ คงสมบูรณ์ ประธานกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ นำผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าไปจำหน่าย ตลาดวัฒนธรรม เทศบาลนครปากเกร็ด เปิดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มร้านค้าชุมชนของอำเภอปากเกร็ด เปิดเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์

ภาพที่ 15 คุณ นิตดาวัลย์ คงสมบูรณ์ ประธานกลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่ นำผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าไปจำหน่าย ตลาดวัฒนธรรม เทศบาลนครปากเกร็ด เปิดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มร้านค้าชุมชนของอำเภอปากเกร็ด เปิดเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์

ภาพที่ 16 ลูกค้ำร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่เรียนทำกระเป๋าผ้า

ภาพที่ 17 ลูกค้ำร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่เรียนทำกระเป๋าผ้า

ภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพที่ 18 สมาชิกร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่สมานฉันท 5 เลี้ยงอาหารเด็กๆ และคุณครู ผู้ปกครองงานวัดเด็กของโรงเรียนวัดสลักเหนือ

ภาพที่ 19 กลุ่มร้านค้าชุมชนบ้านใหม่สมานฉันท 5 นำผลิตภัณฑ์ของร้านไปวางจำหน่ายที่ศูนย์การเรียนรู้ กฟผ.

ภาพที่ 20 ประธานกลุ่มร้านค้ากองทุนบ้านใหม่ และตัวแทนเจ้าหน้าที่ รพ.สต. บ้านใหม่

ภาพที่ 21 คุณนิตดาวัลย์ ประธานกลุ่มร้านค้าชุมชน เป็นตัวแทนร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่สมานฉันท 5 มอบหน้ากากอนามัยผลิตภัณฑ์จากกลุ่มฯ ให้กับ รพ.สต.บ้านใหม่ ทำไปใช้ในช่วงระบอบของโรคโควิด-19

ภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพที่ 22 กลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ออกร้านจำหน่ายงานวิถีนันท ชุมชนพอเพียง สู่ความยั่งยืน ณ ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 23 กลุ่มร้านค้าชุมชนกองทุนบ้านใหม่สมานฉันท 5 ออกร้านจำหน่ายงานวิถีนันท ชุมชนพอเพียง สู่ความยั่งยืน ณ ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 24 ผลิตภัณฑ์ตามแบบที่ลูกค้าสั่ง

ภาพที่ 25 ผลิตภัณฑ์ตามแบบที่ลูกค้าสั่ง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พชันนทร์ รามันนทร์
วัน เดือน ปี เกิด	16 มกราคม 2534
สถานที่เกิด	นนทบุรี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2556 สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ สาขาการจัดการชุมชน มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2561 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	9/3 หมู่ 5 ถนนติวานนท์ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

